

Nr 72

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge m. m.; given Stockholms slott den 20 februari 1959.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge; samt

2) lag angående tillägg till lagen den 6 december 1957 (nr 668) om utlämning för brott.

GUSTAF ADOLF

Ingvar Lindell

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en särskild lag om utlämning för brott till de övriga nordiska länderna. Förslaget, som utgör resultatet av ett nära nordiskt lagsamarbete, innebär att det nuvarande konventionssystemet skall slopas och att utlämning, inom den ram som lagen anger, skall ske efter fri prövning; dock förutsättes, att en lagligen grundad utlämningsframställning som regel skall efterkommas. Såväl beträffande förutsättningarna för utlämning som i fråga om förfarandet innebär förslaget uppmjukningar i förhållande till den allmänna utlämningslagen. Därvid har eftersträfvats att med största möjliga enkelhet förena rättssäkerhetskravet. Det förutsättes, att lagar av i huvudsak samma innehåll genomföres i de övriga nordiska länderna.

Förslag
till
Lag
om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Häri genom förordnas som följer.

Villkor för utlämning

1 §.

Den som i Danmark, Finland, Island eller Norge är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket må efter framställning utlämnas enligt vad i denna lag sägs.

2 §.

Svensk medborgare må utlämnas, allenast om han vid tiden för brottet sedan minst två år stadigvarande vistats i den stat till vilken utlämning begäres eller den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, varå enligt svensk lag kan följa straffarbete i mera än fyra år; om gärningen i sin helhet begåtts inom riket, må utlämning dock ej ske, med mindre gärningen innefattar medverkan till ett utom riket begånget brott eller utlämning sker jämväl för gärning, som förövats utom riket.

3 §.

Utlämning må ej ske, om i den främmande staten allenast böter kan ådömas för gärningen, såvida ej utlämning tillika äger rum för brott, på vilket strängare straff än böter kan följa.

Har den som begäres utlämnad i den främmande staten dömts för gärningen, må han utlämnas, allenast om påföljden utgör frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt. Oaktat påföljden icke är sådan som nyss sagts må han ock utlämnas, om framställningen om utlämning tillika avser annat brott, för vilket utlämning enligt denna lag må ske.

4 §.

Utlämning för politiskt brott må ske, allenast om gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag belagd med straff och den som begäres utlämnad ej är svensk medborgare.

5 §.

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående det uppgivna brottet eller beslut om eftergift av åtal för brottet.

6 §.

Den som här i riket är åtalad för annat brott, varå kan följa frihetsstraff i två år eller därutöver, eller som enligt dom mot honom skall undergå frihetsstraff eller eljest omhändertagas på anstalt, må ej utlämnas så länge hindret består. Samma lag vare, om förundersökning inletts för brott som nyss nämnts.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må utlämning äga rum för rättegång om den gärning som avses med den främmande statens begäran, på villkor att den utlämnade senare överlämnas till svensk myndighet.

7 §.

Vid utlämning skall såsom villkor gälla, att den som utlämnas icke må i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

Därjämte skall gälla, att den som utlämnas allenast må i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

I samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som prövas erforderliga.

8 §.

Om två eller flera av de i 1 § omnämnda staterna eller en eller flera av dessa stater jämte annan stat begära utlämning av samma person, skall, med hänsyn till beskaffenheten av brottet eller brotten, tiden och platsen därför, framställningarnas tidsföljd, hans nationalitet och hemvist samt övriga omständigheter, prövas till vilken stat utlämning bör ske.

När framställningarna avse olika brott, må föreskrivas, att den som utlämnas till en stat skall från den staten vidare utlämnas till annan stat på villkor som bestämts enligt 7 §.

Förfarandet

9 §.

Framställning om utlämning skall av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen göras antingen hos riksåklagarämbetet eller, om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare.

Om icke den, som begäres utlämnad, enligt vad i 10 § sägs samtycker till utlämning eller erkänner den gärning för vilken utlämning begäres eller,

om framställningen avser flera gärningar, någon av dessa, skall framställningen grundas på en av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit, meddelad fällande dom eller ock annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Begäres någon utlämnad för att lagföras för flera brott är det tillfyllest att till grund för framställningen föreligger sådant beslut beträffande allenast något av brotten.

Vid framställningen skall, om det i förekommande fall ej framgår av domen eller beslutet, fogas uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företes.

10 §.

Aklagaren skall skyndsamt verkställa erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Samtycke, som avses i 9 § andra stycket, avgives i åklagarens närvaro inför allmän underrätt. Rätten är därvid domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare.

11 §.

Högsta domstolen prövar på begäran av den som avses med framställningen, huruvida utlämning kan lagligen beviljas enligt denna lag. Om det finnes erforderligt, skall förhandling hållas. Förhandling må ej vägras, med mindre tidigare förhör under utredningen måste anses tillfyllest eller saken finnes uppenbar.

Om högsta domstolen funnit hinder mot utlämning möta enligt denna lag, må framställningen icke bifallas.

12 §.

Till främjande av utredningen och för att säkerställa utlämning må åklagaren, om den gärning för vilken utlämning begäres eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag belagd med straff, använda och hos rätten påkalla användandet av tvångsmedel enligt vad i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Tvångsmedel må användas utan att särskild utredning, utöver vad av framställningen om utlämning framgår, förebragts till stöd för att den som avses med framställningen begått det uppgivna brottet.

Beslut av rätten om användande av tvångsmedel gäller tills vidare intill dess ärendet avgjorts eller högsta domstolen i fall som avses i 11 § funnit hinder mot utlämning möta. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

13 §.

Förhandling skall, förutom i fall varom eljest är stadgat, hållas inom stängda dörrar, om det begäres av den om vars utlämnande är fråga eller det eljest finnes påkallat av hänsyn till främmande stat.

14 §.

Ersättning åt offentlig försvarare, vittne eller annan som hörts i ärendet skall stanna å statsverket, om ej särskilda skäl äro, att den skall återgäldas av den som begäres utlämnad.

15 §.

Har den som avses med framställningen inför rätten samtyckt till utlämning och är ej fall som avses i 4, 6 eller 8 § för handen, äger åklagaren, om han finner att hinder mot utlämning ej föreligger enligt denna lag eller att utlämning eljest icke bör vägras, meddela beslut om utlämning.

Om åklagaren ej meddelar beslut om utlämning enligt vad i första stycket sägs, skola handlingarna i ärendet, sedan utredningen avslutats, skyndsamt översändas till justitiedepartementet, varefter Konungen skall giva sitt beslut över framställningen.

Vid beviljande av utlämning må förordnas, att föremål som tagits i beslag skall överlämnas till den främmande staten; och må därvid stadgas de förbehåll som av hänsyn till enskild rätt eller ur allmän synpunkt finnas påkallade.

16 §.

Beslut om utlämning skall verkställas så snart ske kan. Vid beviljande av utlämning må förordnas att den, som enligt beslutet skall utlämnas, i avbändan på verkställigheten skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

Övriga bestämmelser

17 §.

Den som är efterlyst för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt på gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag kan följa frihetsstraff, i avvaktan på begäran om utlämning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf skall på begäran av den som beslutet avser prövas av rätten, som i ärendet skyndsamt skall hålla förhandling enligt vad om brottmål är stadgat. Mot rättens beslut må talan ej föras.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas, då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas.

18 §.

Utan hinder av villkor som uppställts för utlämning äger Konungen på framställning medgiva, att den som utlämnats må ställas till ansvar för annan före utlämningen förövad gärning än den, för vilken utlämning skett, eller utlämnas till annan av de i 1 § omförmälda staterna. I fråga om sådan framställning skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående framställning om utlämning. Medgivande må lämnas allenast om, såvitt handlingarna visa, utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke kan lagligen bifallas, eller finner Konungen eljest anledning att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, dock endast om det begäres av den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, må framställningen icke bifallas.

Beträffande tillstånd till utlämning till annan än de i 1 § omförmälda staterna skola bestämmelserna i 24 § lagen om utlämning för brott äga tillämpning.

19 §.

Den som utlämnas från någon av de i 1 § omnämnda staterna till annan i samma paragraf omförmäld stat må utan särskilt tillstånd föras genom riket.

20 §.

Det ankommer på Konungen att förordna om tillämpning av denna lag i förhållande till stat, som omförmäles i 1 §.

Konungen meddelar i övrigt de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1959.

Förslag
till
Lag
angående tillägg till lagen den 6 december 1957 (nr 668) om
utlämning för brott

Härigenom förordnas, att i lagen den 6 december 1957 om utlämning för brott skall såsom 26 § införas en ny paragraf av nedan angiven lydelse.

26 §.

Vad i denna lag är stadgat gäller ej i förhållande till Danmark, Island, Finland och Norge såvitt särskild lag äger tillämpning i sådant avseende.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1959.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 januari 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga angående lagstiftning om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Inledning

År 1951 framlade 1949 års utlänningskommitté förslag till ny utlänningslagstiftning, innefattande dels en ny utlänningslag dels viss omarbetning av 1913 års lag angående utlämning av förbrytare (SOU 1951: 42). På grundval av kommitténs förslag antogs vid 1954 års riksdag en ny utlänningslag, vilken trädde i kraft den 1 juli 1954. Vad beträffar frågan om revision av lagstiftningen om utlämning för brott befanns det vid beredningen inom justitiedepartementet av denna fråga önskvärt att utlänningslagstiftningen underkastades en mera genomgripande omarbetning än vad utlänningskommittén föreslagit, och med anledning därav utarbetades förslag till en helt ny lag i ämnet, redovisat i en den 20 september 1954 dagtecknad promemoria. På grundval av nyssnämnda förslag antogs vid 1957 års riksdag en lag om utlämning för brott, vilken trädde i kraft den 1 januari 1958 (prop. 1957: 156, första lagutskottets utl. 1954: 37).

Vid utarbetandet av den nya lagstiftningen om utlämning för brott förut-sattes att särskilda bestämmelser skulle gälla beträffande utlämning till Danmark, Finland, Island och Norge. Vid det nordiska justitieministermöte, som hölls i Stockholm den 11 och 12 december 1953, hade beslutats att till gemensam nordisk utredning upptaga frågan om ett förenklat förfarande i fråga om utlämning för brott mellan de nordiska länderna. För ändamålet tillsattes en kommitté, bestående av delegerade från Danmark, Finland, Norge och Sverige.

Vid överläggningarna inom kommittén uppnåddes enighet om att man, såvitt anginge utlämning mellan de nordiska länderna, skulle föreslå slo-pande av det nuvarande konventionssystemet. Varje land skulle antaga en lag om utlämning för brott till övriga nordiska länder med reglering dels av förutsättningarna för utlämning dels av förfarandet i utlämningsärenden.

den. I båda hänseendena skulle eftersträvas att med största möjliga enkelhet förena kravet på betryggande rättssäkerhet. Den beslutande myndigheten i utlämningsärendet skulle äga pröva ärendet med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall; det skulle således ej vara obligatoriskt att efterkomma varje framställning, som föll inom ramen för bestämmelserna om utlämning. Det förutsattes dock, att en lagligen grundad utlämningsframställning som regel borde efterkommas, om ej särskilda skäl talade däremot.

Arbetet vid överläggningarna inriktades på att enligt de angivna riktlinjerna åstadkomma såvitt möjligt likformiga lagtexter för alla de nordiska länderna. Vid möte i Helsingfors den 21—23 oktober 1955 fördes diskussionerna i ämnet på grundval av detaljerade lagutkast, upprättade av de olika delegationerna. I stort sett uppnåddes därvid enighet om lagtextens innehåll.

Såsom resultat av de dithills förda förhandlingarna framlades i promemoria den 15 december 1955 (stencilerad) ett förberedande utkast till lag för Sveriges del. Utkastet har såsom bilaga fogats till detta protokoll (*Bilaga B*). Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av justitiiekanslersämbetet, riksåklagarämbetet, statens utlänningskommission, utlänningsnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands samt Norrbottens län, polismästarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, statens kriminaltekniska anstalt, 1951 års rättegångskommitté, Sveriges advokatsamfund, föreningen Sveriges häradshövdingar, föreningen Sveriges stadsdomare, föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges stadsfiskaler samt föreningen Sveriges landsfiskaler. Riksåklagarämbetet har överlämnat yttranden från statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Länsstyrelsen i Malmöhus län har bifogat yttranden från poliskammaren i Hälsingborg samt från polisintendenten därstädes ävensom yttranden från föreningen Malmöhus läns landsfiskaler. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har vid sitt yttrande fogat yttrande från landsfogden i länet. Länsstyrelsen i Värmlands län har överlämnat yttranden från landsfogden i länet samt från Värmlands läns avdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler. Polismästarna i Stockholm och Göteborg har bifogat yttranden från kriminalpolisintendenterna i respektive städer.

De svenska delegerade har sedermera, på grundval av fortsatta överläggningar inom kommittén, framlagt ytterligare en promemoria i ämnet, dagtecknad den 20 oktober 1956 samt innefattande ett i förhållande till det förberedande utkastet jämkat förslag till lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge. Förslaget anslöt sig — med erforderlig anpassning till svenska förhållanden — till de riktlinjer, varom flertalet inom kommittén enat sig. Ärendet upptogs ånyo vid det nordiska justitieministermöte, som hölls i Oslo den 3 och 4 februari 1958. Förhandlingar i ämnet fördes vid detta tillfälle även mellan justitieministern och Nordiska rådets juridiska niomannakommitté. Överläggningar har slutligen ägt rum i Helsingfors den 3 och 4 juni 1958 med representanter för respektive

departement i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Vid dessa överläggningar uppnåddes i huvudsak enighet om den sakliga lydelsen av texterna. Kvarstående avvikelser hänförde sig väsentligen till detaljer, där det råder skiljaktighet mellan de olika ländernas rättegångssystem.

I det följande skall till en början lämnas en redogörelse för det huvudsakliga innehållet i promemorian av den 15 december 1955 samt remissyttrandena däröver. Därefter följer en summarisk redogörelse för innehållet i 1956 års promemoria samt för frågans behandling i Nordiska rådet.

1955 års promemoria samt yttrandena däröver

Såsom förut anförts innehåller *promemorian* bestämmelser dels om villkoren för utlämning till annat nordiskt land dels om förfarandet. Beträffande *villkoren för utlämning* har man med hänsyn till den nära rättsgemenskap som råder mellan de nordiska länderna ansett det möjligt att borttaga flera av de hinder för utlämning, som är angivna i den gällande utlämningslagstiftningen. Att man har ansett sig kunna gå ganska långt i detta avseende sammanhänger också med den allmänna utgångspunkten, att en utlämningsframställning skall prövas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. I promemorian föreslås, att förbudet mot utlämning av det egna landets medborgare uppmjukas. Sålunda skall svensk medborgare kunna utlämnas till annat nordiskt land, om han sedan minst två år haft hemvist utom riket. Vidare skall utlämningsförfarandet kunna tillämpas å svensk medborgare, om han icke själv åberopar sitt medborgarskap såsom hinder mot utlämning utan samtycker till denna. Utlämning skall i princip kunna ske för alla slags brott. En särskild regel upptages dock beträffande politiska brott. Utlämning må medgivas för sådant brott, om det med hänsyn till den särskilda samhörigheten mellan de nordiska länderna finnes påkallat, att gärningsmannen lagföres för brottet i det land som önskar utlämningen. Det är icke nödvändigt att den gärning för vilken utlämning begäres är belagd med ansvar enligt svensk lag utan det räcker med att den är straffbar enligt lagen i det land som begär utlämning.

Vad angår *förfarandet* är det avsett att myndigheterna skall kunna träda i direkt kontakt med varandra utan att behöva gå den diplomatiska vägen. Framställning om utlämning skall sålunda i Sverige kunna göras till riksåklagaren eller, om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt till stats- eller distriktsåklagare. För tryggande av rättssäkerheten kräves att domstol alltid är inkopplad i ärendet. Framställning om utlämning skall i enlighet härmed grundas antingen på en av domstol i den begärande staten meddelad fällande dom eller också på annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Sedan framställningen inkommit ankommer det på åklagaren att verkställa utredning i ärendet, i huvudsak enligt de principer som gäller för förundersökning i brottmål. Efter det utredningen avslutats, skall handlingarna i ärendet översändas till justitiedepartementet och beslut över framställ-

ningen meddelas av Kungl. Maj:t. Ett enklare förfarande skall dock kunna tillämpas i de fall då gärningsmannen förklarar sig ej ha något att invända mot utlämning. Då erfordras ej beslut av Kungl. Maj:t utan beslut kan meddelas av åklagaren. Ej heller kräves i detta fall något domstolsbeslut i den stat, varifrån utlämning begäres. Samtycke skall dock, för att få dessa verkningar, avgivas inför domstol här i landet. Bestämmelser meddelas även om provisoriskt anhållande, i avbidan på utlämningsframställning, av den som är efterlyst för brott i annat nordiskt land.

Hur förfarandet kan gestalta sig framgår av följande ur promemorian hämtade exempel. En person, som är efterlyst för brott i Norge, anträffas och anhålles av polisen i Sverige. De norska myndigheterna underrättas omedelbart om anhållandet, varefter de begär hans utlämnande. Om den anhållne icke bestrider att han är skyldig till brottet, torde han ej ha anledning att fördröja proceduren, och sedan han inför rätten bekräftat att han ej har något att erinra mot utlämningen, kan beslut om utlämning fattas av åklagaren utan att till stöd för utlämningsframställningen behöver föreligga något häktningsbeslut eller annat beslut av domstol i Norge. I sådana fall då den misstänkte bestrider att han begått brottet eller eljest icke frivilligt går med på utlämning, blir förfarandet ej fullt så enkelt. Till stöd för utlämningsframställningen måste förebringas ett domstolsbeslut i det begärande landet, och den åklagare som handlägger ärendet skall efter verkställd förundersökning — förhör med den misstänkte och eventuellt annan utredning — översända handlingarna till justitiedepartementet, varpå beslut över framställningen meddelas av Kungl. Maj:t.

Förslaget om en uppmjukning av villkoren för utlämning från Sverige till annat nordiskt land samt om en förenkling av förfarandet vid sådan utlämning har i remissyttrandena i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. Sålunda finner *justitiekanslersämbetet* och *riksåklagarämbetet* förslaget ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Brott som begåtts inom Norden bör, enligt *utlänningskommissionen*, principiellt bestraffas i det land där brottet blivit begånget. Bestämmelserna om utlämning bör därför utformas så att de medger utlämning i så stor utsträckning som är möjligt utan att rättssäkerheten eftersättes. I detta avseende tillstyrker kommissionen därför förslaget. *Utlänningsnämnden* uttalar att förslaget är tydligt och enkelt samt synes utgöra en god grund för lagstiftning i ämnet. På liknande sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Malmöhus län*. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* finner förslaget ligga helt i linje med de strävanden, som på det straffrättsliga området gör sig gällande inom det nordiska samarbetet.

Föreningen Sveriges häradshövdingar anför:

På en utlämningslagstiftning ställes anspråket att den, samtidigt som den underlättar bekämpandet av den internationella brottsligheten, tillgodoser rimliga krav på den enskildes rättssäkerhet. Den enskilde bör skyddas mot utlämning, som kan medföra politisk förföljelse, och även mot att utlämnas till stat med straffrättskipning och straffverkställighet, som allt för myc-

ket avviker från de för svensk rätt gällande normerna. En utlämningslagstiftning, som skall gälla i förhållande till alla främmande länder, måste därför innehålla åtskilliga förbud mot utlämning. Föreningen delar den i den remiterade promemorian uttalade åsikten att dessa förbud kunna i väsentlig utsträckning uppmjukas i den utlämningslagstiftning, som skall gälla allenast i förhållandet mellan de nordiska länderna, och att förfarandet vid utlämning i detta fall kan förenklas. Hur långt man bör sträcka sig i eftergifter är en lämplighetsfråga, vilken, såsom också är avsett, bör lösas i samförstånd mellan de nordiska länderna.

Utöver vad i promemorian anföres om de förhållanden, som motiverar en mindre restriktiv utlämningslagstiftning såvitt avser utlämning till de övriga nordiska länderna, framhålles i några yttranden behovet av en förenklad lagstiftning i ämnet särskilt med hänsyn till verkningarna av den för några år sedan genomförda nordiska passfriheten. *Statens kriminaltekniska anstalt* anser att förslaget i detta hänseende icke fyller de anspråk som från effektivitetssynpunkt bör ställas:

Brottslingar söka ofta omöjliggöra eller förhindra utredning angående brott eller undgå ådömt straff genom att fly ur landet. En sådan trafik har naturligtvis alltid förekommit mellan de skandinaviska länderna. Efter införandet av passfrihet mellan dessa länder har trafiken emellertid tilltagit på ett oroväckande sätt. Praktiskt taget dagligen föreligger behov av att återföra för brott efterspanade personer från ett skandinaviskt land till ett annat. Ofta är saken mycket brådskande — en medbrottsling kan t. ex. vara gripen och måste höras emot den till annat land förrymde eller den förrymde behöver kanske konfronteras med vittnen eller av annan anledning skyndsamt återföras — och det gäller därför att snabbt återföra vederbörande till det land där brottet ägt rum, oftast hemlandet.

Hittills har — förutom formell utlämning — avvisningsförfarandet ibland kunnat tillämpas men ofta har vederbörande överlämnats formlöst till grannlandets polismyndighet. Då nu genom passfriheten praktiskt taget varje brottsling inom Skandinavien har möjlighet att utan formella eller praktiska hinder passera över gränsen från ett skandinaviskt land till ett annat, synes det också rimligt, att polisen i förekommande allvarliga fall får befogenhet att återföra den eftersökte utan alltför mycket formaliteter och stor tidsutdräkt. Önskvärt är, att ett återförande kunde ske på samma enkla sätt såsom nu i allmänhet är fallet inom vart och ett av de skandinaviska länderna ifråga om transport av gripen, anhållen eller häktad person från ett polisdistrikt till ett annat.

Liknande synpunkter framföres av *statsåklagarna i Göteborg och Malmö*.

Ett i viss mån motsatt bedömande kommer till synes i det yttrande, som avgivits av *styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare*. Emot de principer på vilka förslaget vilar har styrelsen icke något att erinra. Det synes dock styrelsen som om kravet på största möjliga enkelhet i viss utsträckning tillgodosetts på bekostnad av rättssäkerheten. Särskilt under oroliga förhållanden kan detta komma att visa sig ödesdigert. Men även för lugna tider förefaller reglerna i vissa hänseenden vara utformade så, att risk föreligger för att utlämning kan komma att ske i fall som är stötande för rättskänslan. Liknande tankegångar framföres av *1951 års rättegångskommitté*. Kommittén yttrar:

Den samhörighet och rättsgemenskap som råder mellan de nordiska länderna kan väl ge anledning till att i frågor om utlämning för brott se på gränserna mellan länderna på annat sätt än när det gäller utlämning till andra länder. För normala tider kan en uppmjukning av eljest gällande villkor och förenkling av förfarandet vara motiverad. Det synes emellertid nödvändigt att anpassa en lagstiftning på detta område även efter situationer som kunna uppstå under politiskt oroliga förhållanden. Under oroliga tider måste det vara värdefullt med en utlämningslagstiftning, som innehåller otvetydiga regler — grundade på hänsyn till den enskildes rättssäkerhet — om i vilka fall utlämning ej må ske samt om de villkor som skola uppställas vid beviljande av utlämning. Det förtjänar uppmärksammas att säkra garantier ej kunna skapas mot att under politiskt oroliga förhållanden en utlämnad person i strid mot utlämningsvillkoren vidarebefordras till tredje stat.

I fråga om förutsättningarna för utlämning är det framför allt spørsmålet om möjligheterna att utlämna svenska medborgare som ägnats uppmärksamhet vid remissbehandlingen. Även förslaget att införa möjlighet till utlämning för politiska brott har tilldragit sig stort intresse.

Vad angår spørsmålet om utlämning av svenska medborgare framhåller *riksåklagarämbetet*, att erfarenheten visat, att det under vissa förhållanden kan vara av praktiska hänsyn påkallat att utlämna även svenska medborgare. På grund härav och då de garantier ur rättssäkerhets-synpunkt, varmed förslaget i detta hänseende är förbundet, synes ämbetet godtagbara, har ämbetet i och för sig intet att erinra däremot. *Kriminalpolisintendenten i Stockholm* vars yttrande åberopas av *polismästaren därstädes* betonar att möjligheten till utlämning av svensk medborgare innebär ett avsteg från hittills gällande principer. Med hänsyn till den nära överensstämmelsen i rättsuppfattning och rättskipning mellan de nordiska länderna torde detta emellertid icke medföra någon väsentlig skillnad i den rättsliga behandlingen av den svenske medborgaren.

Utlänningsnämnden understryker det stora förtroendet från svensk sida för rättskipningen i de övriga nordiska länderna och framhåller att detta förtroende medför att man beträffande dessa kan gå långt i eftergifter i fråga om de eljest vid utlämning sedvanliga villkoren. I betraktande härav finner nämnden utformningen av den föreslagna lagstiftningen väl restriktiv i fråga om utlämning av svensk medborgare. Den stämmer visserligen i detta hänseende med den traditionella uppfattningen men sakliga skäl härför synes knappast kunna anföras. Nämnden anför som exempel det fall att en svensk och en norrman tillsammans begår brott i Danmark och sedan flyr till Sverige, där de blir gripna; i en sådan situation synes det nämnden otillfredsställande att norrmannen skulle utlämnas men — bortsett från vissa undantagsfall — icke svensken. Visserligen kan lagföring ske av svensken i Sverige men praktiska skäl talar för att lagföringen sker i det land där brottet blivit begånget, och tillsammans med övriga i brottet medverkande. Av nu anförda skäl är nämnden beredd att förorda att — om likformighet i denna del uppnås mellan vederbörande länder — likställighet åvägbringas mellan medborgare i eget land och utlämning vid utläm-

ning de nordiska länderna emellan. Liknande uppfattning tillkännages av *statens utlänningskommission*.

En mera återhållsam inställning till förslaget om möjlighet till utlämning av svenska medborgare präglar det yttrande, som avgivits av *statsåklagaren i Stockholm*. Denne finner det tveksamt om någon uppmjukning bör ske av den svenska medborgare tillkommande rätten till skydd mot utlämning till främmande stat. Anses emellertid betänkligheterna i sådant hänseende böra vika, förklaras i yttrandet ingen erinran vara att göra mot en utformning av lagstiftningen i enlighet med förslaget, vilket säges på ett betryggande sätt garantera den enskilde medborgaren en handläggning av förekommande utlämningsärenden under tillbörligt beaktande av rättssäkerhetens krav. Också styrelsen för *Sveriges advokatsamfund* finner vissa principiella betänkligheter kunna anföras mot uppgivande av det eljest gällande absoluta förbudet mot utlämning av svensk medborgare. Styrelsen tillstyrker likväl förslaget att svensk medborgare må utlämnas med sitt samtycke. Styrelsen säger sig härvid lägga särskild vikt vid den rättssäkerhetsgaranti, som ligger i att samtycket skall lämnas inför domstol. Däremot avstyrker styrelsen att svensk medborgare i något fall utlämnas utan sitt samtycke. Det synes nämligen styrelsen angeläget att alla svenska medborgare — oavsett tidigare vistelse utom riket — inom landet äger samma skydd i förhållande till annan stat. Även *1951 års rättegångskommitté* hävdar, att tillräckliga skäl saknas att i annat fall än då samtycke lämnats efterge principen att svensk medborgare ej må utlämnas. I vart fall synes utlämning utan samtycke icke böra få ske till annat nordiskt land än sådant vari den svenske medborgaren tagit sitt hemvist, och därvid torde böra krävas att tiden för vistelsen utgör åtminstone fem år. Samma mening framföres av styrelsen för *föreningen Sveriges stadsdomare*. *Polismästaren i Malmö* framhåller, att om skyddet för svensk medborgare mot utlämning skall hävas på basis av viss tids vistelse utomlands, vistelsen bör hänföra sig huvudsakligen till det land, vartill utlämning ifrågasattes samt icke ha varat allenast så kort tid som två år.

Bestämt avvisande till förslaget om möjlighet till utlämning av svensk medborgare ställer sig en *reservant i föreningen Sveriges häradshövdingar*, häradshövdingen Folkard von Scherling, vilken anför:

I förslagets 2 § meddelas föreskrifter om utlämning av svenska medborgare. Enligt gällande rätt får sådan utlämning ej ske, vilken regel, åtminstone enligt Hagströmer (Sv. straffrätt I, s. 85), har legal sanktion i 16 § regeringsformen. Oavsett huru härmed må förhålla sig, måste man starkt ifrågasätta lämpligheten av en lagändring på denna punkt. Den enskilde torde visserligen *för närvarande* i samtliga nordiska länder åtnjuta i huvudsak likvärdigt skydd för sin rättssäkerhet. I nuvarande osäkra tider föreligger dock icke någon som helst garanti för att så kommer att förbliva. Vad som skedde under senaste världskriget kan inträffa ånyo, och det lär väl vara otvivelaktigt, att om utlämning av svenska medborgare då lagligen kunnat ske, en t. ex. år 1943 från norskt eller finskt håll därom gjord framställning skulle hava framkallat starka betänkligheter. Härvidlag utgör den omständigheten, att enligt förslaget en framställning om utlämning

icke nödvändigtvis måste bifallas, icke något korrektiv. Den politiska situationen kan, liksom den ibland var under senaste världskriget, även i framtiden bliva sådan, att den svenska regeringen i själva verket icke har erforderlig handlingsfrihet. Den föreslagna lagändringen skulle alltså kunna medföra, att regeringen försattes i en ytterst pinsam tvångssituation. Det är illa nog, att regeringen i själva verket kunde bliva tvungen att utlämna utländska medborgare. Svenska medborgare, även om de tilläventyrs äro brottslingar, borde dock städse vara tillförsäkrade rätten ej blott att vistas här i riket utan även att icke härifrån bliva utlämnade.

En avvisande hållning till förslaget i denna del intages också av *statsåklagaren i Malmö*, vilken yttrar:

Utlämning av eget lands medborgare synes icke böra medgivas, oavsett om medgivande därtill lämnas av den misstänkte eller icke. Dels synas historiska skäl tala emot utlämning av det egna landets medborgare dels föreligga mellan åtminstone vissa av de nordiska ländernas medborgare så stora skiljaktigheter särskilt i fråga om språk, att det ej synes tillfredsställande att utan synnerligen tungt vägande skäl anförtro den misstänktes öde och välfärd åt polis, åklagare, försvarare och domstolar, som kanske endast genom tolk kunna meddela sig med honom. Dessutom synas det egna landets medborgare icke onödigtvis böra utsättas för intagande å annat lands fångvårds- eller andra anstalter. Samma skäl kunna ju anföras mot utlämning av annat lands medborgare, men dessa synas dock ej så tungt vägande.

Förslaget om införande av möjlighet till utlämning för politiska brott ger enligt *föreningen Sveriges häradshövdingar* anledning till tveksamhet. De betänkligheter, som inställer sig i detta hänseende, ökas enligt föreningens mening av att svensk medborgare förutses kunna komma att utlämnas mot sin vilja. Föreningen framhåller emellertid, att den enskilde torde i alla de nordiska länderna åtnjuta i huvudsak likvärdigt skydd för sin rättssäkerhet samt att det med fog kan förväntas, att förhållandena i dessa hänseenden icke skall förändras till det sämre, i varje fall icke om de nordiska länderna får behålla sin politiska handlingsfrihet. De antydda betänkligheterna förlorar härigenom i betydelse. Föreningen har i detta sammanhang också fäst sig vid att en framställning om utlämning icke nödvändigtvis måste bifallas utan att hänsyn skall kunna tagas till omständigheterna i varje särskilt fall.

Också *riksåklagarämbetet* anknyter i detta sammanhang till möjligheten att utlämna svensk medborgare. Ämbetet finner det därvid kunna ifrågasättas om utlämning i dylikt fall bör kunna ske för politiskt brott. Här om anföres i yttrandet:

Utlämning i dylika fall torde enligt sakens natur oftast bliva aktuell i samband med krigstillstånd eller liknande politiska orostillstånd i världen. Den utrikespolitiska situationen inom de nordiska staterna kan därvid ej sällan vara sådan, att såväl det land, som begär utlämning, som vårt eget land kan utsättas för påtryckningar från främmande — ej nordisk — makts sida. Att utlämna en svensk medborgare i ett dylikt läge, synes vara ägnat att väcka betänkligheter. Visserligen kan ju, då den som begärts utlämnad icke samtycker därtill, utlämning ej ske, därest han icke vid tiden för framställningen sedan minst två år haft hemvist utom riket. Förutsättningar för

tillämpning av denna undantagsregel torde emellertid under de orostillstånd, varom här är fråga, ej sällan vara för handen. Så kan t. ex. vara fallet i fråga om svenskar, som under längre tid varit bosatta i ett krigförande land och därunder måhända engagerat sig i politiskt hänseende för dettas intresse, eller i fråga om svenska frivilliga, som deltagit i kriget på främmande makts sida. Det är visserligen sant, att utlämning i dylika fall alltid i sista hand kan vägras med hänvisning till den oinskränkta diskretionära prövningsrätt, som enligt förslaget tillerkänts den beslutande myndigheten. Det politiska läget för vårt lands vidkommande torde emellertid i dylika situationer ej sällan vara sådant, att det för myndigheten kan innebära en fördel att vid avslag å en framställning om utlämning kunna hänvisa till ett kategoriskt förbud mot utlämning i gällande lag i stället för ett på skönsmässiga grunder träffat avgörande.

Styrelsen för *föreningen Sveriges stadsfiskaler* säger sig förutsätta att befogenheten att förordna om utlämning för politiskt brott handhaves med den yttersta försiktighet. *Utlänningsnämnden* förklarar sig visserligen dela uppfattningen att det med hänsyn till den särskilda samhörigheten mellan de nordiska länderna understundom kan te sig stötande att utlämning ej finge beviljas för politiskt brott. Vidare anföres i yttrandet:

Nämnden menar emellertid, att det i andra fall skulle te sig lika stötande om utlämning för politiskt brott medgäves. Någon klar gräns mellan de fall, som höra till den ena eller andra gruppen, ger icke den i den föreslagna lagtexten upptagna hänvisningen till den särskilda samhörigheten mellan de nordiska länderna. Att ge den beslutande myndigheten helt fria händer att pröva om utlämning för politiskt brott bör ske eller ej, synes nämnden, särskilt med hänsyn till att avgörandet av en sådan fråga i viss mån kan få politisk karaktär, icke lämpligt. Det ställer sig å andra sidan svårt för nämnden att ge en direkt anvisning på hur frågan bör lösas i lagtexten. Nämnden är närmast benägen att vilja förordna — i viss anslutning till vad som föreslogs av 1949 års utlänningskommitté i dess 1951 avgivna betänkande — att utlämning för politiskt brott må medgivas, om brottet är av särskilt grov beskaffenhet. Kommittén föreslog, att det skulle vara fråga om mord, dråp, mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse eller grovt sabotage, men fullt så snävt anser nämnden icke att gränsen behöver dragas, när det gäller utlämning mellan de nordiska länderna.

Statens utlänningskommission anser i princip, att utlämning för politiskt brott ej bör ifrågakomma. Varje möjlighet till utlämning för sådant brott bör likväl icke uteslutas. Fall kan nämligen tänkas uppkomma, där en vägran att utlämna skulle verka direkt utmanande på den allmänna opinionen. I dylika fall finner kommissionen utlämning givetvis böra kunna ske till nordisk stat.

Överståthållarämbetet avråder från att principen om förbud mot utlämning för politiskt brott genombrytes på sätt förslaget förutser. Ämbetet yttrar:

Under nu föreliggande politiska förhållanden behöva några betänkligheter visserligen icke resas mot det föreslagna undantaget; å andra sidan kan ifrågasättas om man under angivna förhållanden behöver räkna med utlämningsfall av angivna art. Däremot kan tillämpning av bestämmelsen lätt bli aktuell i händelse en omvälvande händelse av utrikespolitisk natur skul-

le övergå ett nordiskt land. Det torde utan att saken behöver belysas med något tänkt exempel vara tydligt, att den svenska regeringen i ett utrikespolitiskt ömtåligt läge kan vara obenägen att skärpa detta genom att på en begäran om utlämning meddela ett avslag, som indirekt ger vid handen att samhörighet icke längre föreligger med det andra landet.

Liknande synpunkter förfäktas av *Sveriges advokatsamfund*, som framhåller att utlämning för politiskt brott ej under några förhållanden bör få ske. Härutöver anför styrelsen:

Enligt styrelsens mening bör denna grundsats upprätthållas även i förhållande till de övriga nordiska länderna. I promemorian anföres att det med hänsyn till samhörigheten mellan dessa länder understundom kan te sig »stötande» att utlämning ej får beviljas för politiskt brott. Styrelsen anser detta vara ett alltför svagt skäl för avvikelse från en viktig rättsgrundsats. Med samma fog kan nämligen sägas att det understundom vore stötande, om utlämning beviljades för politiskt brott. I de olika nordiska länderna kunna vitt skilda politiska åsikter komma att göra sig gällande. Att under sådana förhållanden överlämna åt den på politiska grunder tillsatta regeringen att avgöra om det »med hänsyn till den särskilda samhörigheten mellan de nordiska länderna finnes påkallat» att medgiva utlämning för lagförande av politisk förbrytare, synes styrelsen alltför vanskligt, icke blott ur synpunkten av den enskildes rättssäkerhet utan även med hänsyn till svårigheten att undvika meningsskiljaktigheter, vilka skulle kunna verka störande på samarbetet i övrigt.

Av liknande skäl avstyrker *1951 års rättegångskommitté*, att beträffande politiska brott införes andra regler om utlämning till de nordiska länderna än som gäller inom utlämningslagstiftningen i övrigt. Med politiska brott bör enligt kommittén i detta hänseende jämsställas brott av krigsman och tryckfrihetsbrott, vilka står de politiska brotten nära.

I ytterligare ett par yttranden upptages i detta sammanhang spørsmålet om utlämning för tryckfrihetsbrott och militära brott. *Utlänningsnämnden* framhåller, att sistnämnda fråga, som genom den föreslagna lagtextens avfattning besvarats jakande men som icke berörts i motiveringen, kan vara föremål för delade meningar. Frågan bör därför ägnas uppmärksamhet vid det fortsatta lagstiftningsarbetet. *Föreningen Sveriges häradshövdingar* finner det visserligen kunna ifrågasättas om utlämning bör kunna ske för brott av nu nämnd beskaffenhet. Under åberopande av samma synpunkter som beträffande utlämning för politiskt brott finner föreningen emellertid betänkligheterna mot utlämning i dylika fall förlora i betydelse.

Förslaget att utlämning skall kunna ske för gärning som ej är straffbar enligt svensk lag har i flera yttranden mött kritik från principiella utgångspunkter. Sålunda förklarar sig *justitiekanslersämbetet* icke kunna undgå att hysa någon betänklighet mot förslagens ståndpunkt i denna del. Det synes ämbetet kunna ifrågasättas, om den i förslaget åberopade nära rättsgemenskapen mellan de nordiska länderna utgör tillräcklig grund för ett avsteg från den hävdvunna grundsatsen att utlämning ej må ske för annan gärning än sådan som är straffbelagd i den

utlämnande staten. Visserligen ligger det i Kungl. Maj:ts hand att avslå en framställning om utlämning. Ämbetet påpekar emellertid, att det är förutsett att sådan framställning regelmässigt skall bifallas.

Statens utlänningskommission påpekar, att promemorian icke innehåller någon motivering för den i förevarande fråga intagna ståndpunkten. Även om grunderna för strafflagstiftningen i de olika nordiska länderna är eller kan göras i stort sett likartade, kan det icke anses uteslutet, att särskilda förhållanden ger anledning till divergenser som motiverar en bestämmelse av innehåll att den gärning, för vilken utlämning begäres, skall vara straffbelagd i Sverige. Kommissionen vill därför förordna införandet av en sådan bestämmelse. Att i ett fall då utlämning begäres för en gärning, som — om den varit begången i Sverige — icke skulle kunna leda till någon straffpåföljd, här igångsätta ett utlämningsförfarande eventuellt med anhållande och häktning, skulle enligt *utlänningsnämnden* kunna te sig stötande för rättskänslan. Också nämnden förordar därför, att för utlämning uppställes den förutsättningen att den gärning, för vilken utlämning begäres, är straffbar enligt svensk lag, därest det antages, att gärningen vore begången i Sverige under förhållanden motsvarande de i det aktuella fallet föreliggande. Samma ståndpunkt intages av *1951 års rättegångskommitté* och styrelsen för *Sveriges advokatsamfund*. Rättegångskommittén framhåller, att utlämning ej heller bör vara tillåten för gärning, som visserligen är straffbar här, men för vilken straffet enligt svensk lag skulle vara att anse som förfallet. Sistnämnda synpunkt framhålles även av *justitiekanslersämbetet* och *föreningen Sveriges häradshövdingar*.

I flera yttranden göres i detta sammanhang gällande, att utlämning ej bör få äga rum för brott av obetydlig svårhetsgrad. *Utlänningsnämnden* anför i denna del:

Vid utformningen av en nordisk utlämningslagstiftning är det enligt nämndens uppfattning självfallet, att åtskilliga av de i den nuvarande lagen uppställda begränsningarna i fråga om brottets beskaffenhet kunna falla bort. Det synes dock kunna ifrågasättas, om man icke gått för långt, då man som i det remitterade förslaget tagit bort alla begränsningar. Det måste uppmärksammas, att utlämning för den som blir föremål för en sådan åtgärd i allmänhet utgör ett kännbart ingrepp i den personliga friheten. Med hänsyn härtill anser nämnden, att utlämning icke skall ske för rena bagatellförseelser och att detta bör angivas i lagen. Hur gränsen mellan utlämningsbara och icke utlämningsbara brott bör dragas i en blivande lagtext synes böra bli föremål för närmare överväganden. Det är enligt nämndens mening icke tillräckligt att hänvisa till, att lagförslaget utformats på sådant sätt, att den beslutande myndigheten har att i varje utlämningsärende pröva huruvida utlämning bör äga rum.

Även om utlämningsreglerna med hänsyn till att de skall tillämpas endast de nordiska länderna emellan, bör göras så litet hindrande som möjligt, bör de, enligt *statens utlänningskommission*, icke möjliggöra utlämning för rena bagatellförseelser. Detta bör enligt kommissionens mening på något sätt komma till uttryck i lagtexten, trots att denna icke anses skola stadga skyldighet att utlämna.

1951 års rättegångskommitté anser det icke vara riktigt att tillåta utlämning för hur obetydliga brott som helst; en gränsdragning torde böra ske med utgångspunkt i det straff, som enligt svensk lag kan följa å brottet. Styrelsen för *Sveriges advokatsamfund* anser utlämning ej böra få komma i fråga för annan gärning än sådan som i svensk lag är belagd med svårare straff än böter. Också *länsstyrelsen i Malmöhus län* framhåller, att det icke är lämpligt att s. k. förseelser kan grunda utlämning. Innehållet i 4 § i förslaget föranleder länsstyrelsen till antagande att utlämning skall ske endast i de fall, då frihetsstraff kan följa å brottet. Detta bör enligt länsstyrelsen utsägas direkt i lagen. Liknande synpunkt tillkännages av styrelsen för *föreningen Sveriges stadsdomare*.

Vad angår förfarandet vid utlämning anser *statens utlämningskommission* det nödvändigt att bestämmelserna utformas så att de möjliggör snabb handläggning. Särskilt betydelsefullt blir detta om all passkontroll mellan de nordiska länderna i en framtid slopas och utlämningar av alla nationaliteter därigenom får möjlighet att fritt röra sig inom Norden. Ur dessa synpunkter finner kommissionen — med reservation för sådana fall då fråga är om utlämning för politiskt brott — de föreslagna bestämmelserna angående förfarandet tillfredsställande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län finner i och för sig intet vara att erinra mot det föreslagna förfarandet. Länsstyrelsen vill emellertid fästa uppmärksamheten vid vad *poliskammaren i Göteborg* anfört om det tillvägagångssätt som för närvarande tillämpas i praxis och som synes vara en av orsakerna till att framställning om utlämning sällan förekommer. Poliskammaren har i denna del anslutit sig till ett yttrande av *kriminalpolisintendenten i Göteborg*, vari till en början framhålles, att den ringa frekvensen av utlämningsfall sammanhänger med att utlämningslagstiftningen fyller en stor funktion genom sin blotta existens utan att behöva tillämpas annat än i undantagsfall. I anslutning härtill anföres i yttrandet vidare:

Om nämligen exempelvis polisen — — — griper en utlämning som är efterspanad för brott från sitt hemland, begär i kanske 99 fall av 100 den gripne innan någon utlämningsbegäran hinner framställas att han skall få resa hem och klara upp saken. Han vet nämligen eller tager reda på att om han icke reser frivilligt riskerar han en begäran hemifrån om utlämning med påföljd att han under procedurens förlopp förlorar flera veckor, kanske månader, till ingen nytta. En sådan begäran att få resa hem har polisen här ingen anledning att motsätta sig. Det vore knappast riktigt att tvinga honom kvarstanna för att se hur utlämningsärendet gestaltar sig. Å andra sidan kan man, om det gäller ett grövre brott, i regel icke låta honom resa ensam utan man låter en polisman följa honom till gränsen. Ångrar utlämningen sig på vägen får naturligtvis icke polismannen tvångsvis genomföra resan utan får taga mannen med sig tillbaka, varefter utlämningsmaskineriet får sättas i gång.

— — — Av den föreslagna föreskriften om domstolsbehandling av samtycke till utlämningen förefaller det som om en sådan praxis skulle betraktas som otillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt. Är detta fallet

och kommer en sådan praxis att förklaras som felaktig, kan man vara övertygad om att utlämningsfallen komma att öka i mycket hög grad, måhända i sådan grad att det föreslagna systemets genomförande, i varje fall vad det gäller högsta domstolens engagerande, kommer att äventyras.

Slutligen erinras i yttrandet om att person som motsätter sig utlämning i åtskilliga fall kan tvångsvis föras ur landet enligt reglerna i utlämningslagen. I praktiken torde det förhålla sig så att utlämningsinstitutet komma till användning endast i de fall, då andra möjligheter att lösa problemet icke stått till buds. Ämnar man nu i rättssäkerhetens intresse göra utlämningsförfarande exklusivt i de fall då utlämning kan förekomma, torde en överarbetning av förslaget vara av nöden.

Frågan om på vilken myndighet det bör ankomma att pröva frågor om utlämning beröres ur principiell synpunkt av styrelsen för *Sveriges advokatsamfund*, som i denna del påpekar, att ärenden rörande utlämning till de nordiska länderna icke — såsom när fråga är om utlämning till annan stat — regelmässigt skall göras till föremål för prövning av svensk domstol. Vidare anför styrelsen:

Såvitt styrelsen rätt uppfattat förslaget skulle dess genomförande betyda att svensk domstol icke kommer att taga befattning med ifrågavarande utlämningsärenden i vidare mån än som följer av 11 § i förslaget (jämförd med bestämmelser i rättegångsbalken) ävensom 12—13 §§, 14 § första stycket och 16 § andra stycket i förslaget. Intet av dessa stadganden innebär emellertid att rätten skall pröva frågan huruvida utlämning lagligen må ske. Om — såsom styrelsen förordat — ytterligare förutsättningar för utlämning uppställas (straffbarhet enligt svensk lag, viss svårhetsgrad, ej politiskt brott), läser emellertid en domstolsprövning alltid böra äga rum, om ock densamma måhända icke nödvändigtvis måste förläggas till högsta domstolen. Men även om förutsättningarna för utlämning bestämmas i full överensstämmelse med förslaget, synas skäl kunna anföras för att avgörandet av utlämningsärendena icke bör göras till en uteslutande administrativ — och politisk — angelägenhet. Styrelsen hemställer att denna fråga göres till föremål för ytterligare utredning och att därvid jämväl överväges huruvida icke en föreskrift om obligatorisk förhandling vid domstol ur rätts-säkerhetssynpunkt vore motiverad.

En annan uppfattning framföres av *statens kriminaltekniska anstalt*. Det föreslagna förfarandet synes anstalten böra förenklas avsevärt. Härom anför anstalten:

Utlämningsbeslut bör förtroendefullt grundas på dom eller prövning av häktnings- eller anhållningsmyndighet i det land som begär utlämningen. Vidare synes svensk åklagar- eller polismyndighet böra — med vissa undantag — kunna anförtros att pröva och besluta om utlämning *även* i fall då den misstänkte *icke* lämnar sitt samtycke därtill. Härigenom skulle domstolsförfarandet för samtycke till utlämning bortfalla och likaså Kungl. Maj:ts prövning av utlämningsfrågan. Då säkerligen domstolsförfarande för samtycke skulle komma ifråga synnerligen ofta, så skulle det här skisserade enklare förfarandet innebära avsevärd tidsvinst.

De undantagsfall, där prövning borde ske på det i föreliggande utkast till förslag angivna sättet, skulle vara:

- 1) Då fråga är om politiska brott.
- 2) Då fråga är om utlämning av svensk medborgare, som ej lämnat sitt samtycke därtill.
- 3) Då polis- eller åklagarmyndighet av särskild anledning finner saken tveksam, t. ex. då begäran om utlämning inkommer från flera länder.

1956 års promemoria

I det reviderade utkast till lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, som innefattas i den förut omnämnda promemorian av den 20 oktober 1956, har förslaget om utlämning av egna medborgare något modifierats. Det föreslås i promemorian, att utlämning av svensk medborgare skall få ske vid samtycke eller om den, som begäres utlämnad, vid tiden för brottet sedan minst två år haft hemvist i den begärande staten. Om brottet i sin helhet begåtts inom uppehållslandet skall emellertid utlämning av svensk medborgare få ske endast om den brottsliga gärningen innefattar medverkan till ett utom uppehållslandet begånget brott eller om framställningen om utlämning även avser brott som begåtts utom riket (jfr 3 § 1955 års utkast). Utlämning för politiskt brott skall jämväl enligt 1956 års utkast få ske. På denna punkt har de delegerade inom den internordiska kommittén för utredning av frågan om förenklat förfarande vid utlämning för brott mellan de nordiska länderna dock ej varit enhälliga. De danska delegerade, kontorchefen K. Kjøgø och professorn Knud Vaaben, har ansett, att utlämning för brott bör få ske, endast om gärningen tillika och i övervägande grad är ett icke politiskt brott. Den danske delegaten professorn Stephan Hurwitz samt den finska delegationen å andra sidan har förklarat sig föredraga en bestämmelse av innehåll att utlämning av egen medborgare för politiskt brott ej kan äga rum; eljest skulle utlämning för politiskt brott få ske efter fri prövning. Den svenska delegationen har anslutit sig till en av majoriteten uttalad ståndpunkt som innebär att utlämning för politiskt brott må ske, endast om gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag beskriven såsom brott och den som begäres utlämnad ej är svensk medborgare. Liksom i 1955 års promemoria är det i andra fall ej nödvändigt att den gärning för vilken utlämning begäres är belagd med ansvar enligt svensk lag utan det räcker med att den är straffbar enligt lagen i det land som begär utlämning.

De i 1955 års promemoria upptagna bestämmelserna om förfarandet i utlämningsärenden har i huvudsak oförändrade överförts till 1956 års förslag. En viktig nyhet är emellertid bestämmelsen att högsta domstolen skall, om det begäres av den som avses med utlämningsframställningen, pröva huruvida hinder möter mot utlämningen. Det är avsett, att domstolen skall pröva endast huruvida ett i lagen uppställt hinder mot utlämning föreligger; det skall däremot icke ankomma på domstolen att pröva huruvida utlämning bör vägras med utnyttjande av den fria prövningsrätt, som hela lagstiftningen bygger på.

Frågans behandling i Nordiska rådet

Såsom tidigare nämnts har frågan om en gemensam nordisk utlämningslagstiftning varit föremål för uppmärksamhet även inom Nordiska rådet. Redan vid rådets fjärde session i Köpenhamn 1956 dryftades spörsmålet inom rådets juridiska utskott, som emellertid — då frågan ännu icke ansågs fullt utredd — ej fann anledning att då upptaga densamma till sakbehandling. På förslag av utskottet beslöt rådet att uppdraga åt rådets juridiska niomannakommitté att förbereda frågan till nästkommande session. Ej heller vid denna — den femte — vilken ägde rum i Helsingfors 1957, upptogs ärendet till någon mera ingående behandling utan frågan uppskötts då att ånyo förekomma vid rådets sjätte session i Oslo den 9—15 november 1958. Då denna session vidtog, hade frågan behandlats i den juridiska niomannakommittén, som i utlåtande den 25 september 1958 givit sin mening om det då föreliggande lagförslaget till känna.

I nyssnämnda utlåtande erinrade kommittén bl. a., att reglerna i den gällande lagstiftningen i huvudsak tillkommit vid en tidpunkt, då resandetrafiken mellan de nordiska länderna ännu var relativt begränsad. I och med att den nordiska passfriheten införts och till följd av den allmänna välståndsutvecklingen hade läget helt förändrats. Miljontals människor överskred nu årligen de internordiska gränserna.

Kommittén framhöll vidare, att kriminella element fått möjlighet att fritt röra sig inom det nordiska området. I viss utsträckning torde brottsligheten lokalt ha inriktats på särskilda områden eller orter, som av olika skäl utövade en lockelse på brottslingar även från grannländerna. Olika faktorer — såsom risken för upptäckt, straffens hårdhetsgrad, brottsförebyggande åtgärder — varierade från ett land till ett annat och även mellan olika orter inom samma land. Brottslighetens lokalisering påverkades i någon mån härav. Bortsett härifrån gav passfriheten den som begått ett brott i ett land möjlighet att fara över till ett grannland i syfte att undandra sig lagföring och straff. — Polismyndigheterna hade ställts inför avsevärda praktiska problem, då det gällt att möta de svårigheter som härigenom uppkommit. Medan de kriminella elementen kunnat röra sig relativt fritt, var polisen i princip förhindrad att i sin verksamhet överskrida de nationella gränserna. Otviveltigt hade de kriminella elementen vetat dra nytta härav.

Enligt vad kommittén vidare anförde hade de nordiska polismyndigheterna för att övervinna svårigheterna etablerat ett nära samarbete. Vad angick den föreliggande frågan om återföring av misstänkta till gärningslandet hade spörsmålet i praktiken lösts på ett annat sätt än lagstiftningen angav. Enligt gällande rätt borde utlämningsförfarande tillgripas, så snart en misstänkt person skulle sändas åter till ett annat nordiskt land på grund av en där begången brottslig handling. För Sveriges del t. ex. skulle en strikt tillämpning av bestämmelserna leda bl. a. till att Kungl. Maj:t och högsta

domstolen behövde taga befattning med varje särskilt fall, då en misstänkt skulle sändas från Sverige. I praktiken skulle en sådan ordning motverka en effektiv brottsbekämpning. Den hade inte heller kunnat upprätthållas.

Kommittén anförde i fortsättningen bl. a. följande:

Utlämningsförfarandet har i själva verket under senare år så gott som helt upphört att tillämpas de nordiska länderna emellan. Under de två senaste åren 1956—1957 inträffade sammanlagt endast 6 fall av utlämning mellan de nordiska länderna, nämligen två från Norge till Sverige (av en dansk och en svensk, båda år 1956) och fyra från Sverige, därav ett till Danmark, ett till Finland och två till Norge. Från Danmark och Finland har under ifrågavarande tvåårsperiod utlämning till annat nordiskt land icke ägt rum i något enda fall.

Av det sagda får icke slutas, att personer efterlysta i ett land för brott icke översänts till detta. I själva verket förekomma transporter av detta slag i stor omfattning. Endast från Köpenhamn beräknas årligen ett 25-tal personer sändas över Öresund. I något enstaka fall kan utlämningslagstiftningens regler om avvisning, förvisning m. fl. liknande administrativa institut antagas ha kommit till användning. I det stora flertalet fall kunna emellertid dessa institut icke vinna tillämpning. I stället har vid sidan om lagen utvecklats ett helt formlost förfarande bestående i att polismyndighet i vistelselandet på begäran av polismyndighet i grannlandet sänder hem den misstänkte till grannlandet utan större formaliteter. Allmänt känt är exempelvis att mellan polismyndigheterna i Skåne och Danmark ett mycket intimt samarbete försiggår, varvid misstänkta och tilltalade personer utväxlas över Öresund utan att någon egentlig rättslig grund finns för åtgärderna, i vart fall för Sveriges del. Liknande relationer torde upprätthållas t. ex. mellan polismyndigheterna i Oslo och Göteborg och mellan stockholmspolisen och polismyndigheterna i Finland.

Läget är helt enkelt det att utlämningsförfarandet praktiskt taget upphört att tillämpas och att i stället ett formlost polisiärt hemsändningsförfarande kommit i bruk.

Under hänvisning bl. a. till nu angivna omständigheter ansåg kommittén det böra övervägas huruvida icke det formella utlämningsförfarandet de nordiska länderna emellan lämpligen borde ersättas av mera smidiga möjligheter att återsända dem som överskridit de internordiska gränserna. Kommittén föreslog i samband därmed att frågan om det polisiära samarbetet i Norden skulle upptagas till legislativ behandling. Beträffande den tillämnade utlämningslagstiftningen förordade kommittén dess antagande såsom ett provisorium. Vad beträffar frågan om utlämning för politiska brott framförde kommittén vissa synpunkter och ifrågasatte, huruvida denna brottskategori behövde underkastas någon särbehandling. Särbestämelsen om politiska brott skulle sålunda utgå och frågan om utlämning för sådana brott bedömas från fall till fall, därvid de möjligheter lagens konstruktion gav det land, som fick mottaga en begäran om utlämning, att — när det så önskade — avslå dylika framsällningar, skulle utnyttjas.

I rådets juridiska utskott, som i stort sett delade niomannakommitténs allmänna uppfattning i lagstiftningsfrågan, upplystes av de i utskottsarbetet deltagande justitieministrarna, att tiden ännu ej syntes mogen för att

övergå till en sådan hemsändningsordning, som rekommenderats av niomannakommittén i dess utlåtande. Under sådana omständigheter fann utskottet icke någon annan praktisk framkomlig väg föreligga i nuvarande läge än att godtaga den linje, som följts i det nu avslutade utredningsarbetet på området. Utskottet anförde att den föreslagna lagstiftningen innebär ett avsevärt steg framåt i förhållande till den rätt, som gällde i de länder, där det fanns en skriven utlämningslagstiftning. Denna lagstiftning var nämligen utformad främst med hänsyn till förbindelserna med sådana länder, vilkas rättssystem icke stod de nordiska så nära. Som niomannakommittén framhållit tillämpades emellertid dessa regler icke heller i nämnvärd utsträckning i praktiken utan i stället ett förenklat polisiärt förfarande, vilket icke i alla länder hade fullt rättsligt stöd. Ett antagande av den föreslagna lagstiftningen skulle sålunda komma att medföra den fördelen att det nuvarande ur rättslig synpunkt otillfredsställande tillståndet upphörde. Ett visst försvårande av det nuvarande polisiära samarbetet blev emellertid en följd, som icke kunde undvikas.

Utskottet tillstyrkte följaktligen att en lagstiftning av det slag, varom här vore fråga, antoges men framhöll samtidigt önskvärldheten av att regeringarna närmare övervägde olika samsarbetsåtgärder, som kunde vara ägnade att underlätta samverkan mellan de nationella myndigheter, vilka hade att syssla med förundersökningen i brottmål. Utskottet hade därvid i tankarna sådana åtgärder som åtagande av myndigheterna i ett land att förmedla delgivning av stämningar i brottmål, som utfärdats av ett annat nordiskt lands domstolar, hjälp med utredningsåtgärder av olika slag etc. En utveckling i denna riktning skulle i längden komma att leda till ett minskat behov av utlämningsinstitutet. I den mån som utredning i fråga om den person, beträffande vilken utlämning egentligen skulle begäras, kunde utföras i det land, där han vistades, kunde man undvika att genom frihetsberövande utlämningsåtgärder tvångsvis skicka honom över till annat land.

Beträffande frågan om utlämning för politiska brott yttrade utskottet att därest den av niomannakommittén föreslagna vägen valdes en regel i ämnet dock borde kompletteras med ett stadgande av innebörd att egna medborgare ej skulle kunna utlämnas för sådana brott. Utskottet framhöll önskvärldheten av att vad kommittén i denna del anförut blev föremål för regeringarnas närmare övervägande.

Nordiska rådet antog på förslag av utskottet en rekommendation, i vilken de nordiska ländernas regeringar uppmanades att antaga en utlämningslagstiftning i huvuddrag överensstämmande med det för rådet framlagda lagförslaget samt att överväga olika åtgärder för att effektivisera samarbetet mellan ländernas polis- och åklagarmyndigheter i brottmål (nr 25).

Departementschefen

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår förutsattes vid utarbetandet av den nya utlämningslag, vilken trädde i kraft den 1 januari 1958,

att utlämningsväsendet mellan de nordiska länderna — vilket f. n. baserar sig på traktater, som träffats mellan dessa länder — skulle regleras i särskild ordning. Vid de förhandlingar i ämnet, som redan för flera år sedan upptogs mellan representanter för de olika länderna, uppnåddes på ett tidigt stadium enighet om att man skulle föreslå slopande av det nuvarande konventions-systemet. Varje land skulle i stället antaga lagstiftning — i möjligaste mån likformig — om utlämning för brott till övriga nordiska länder med reglering dels av förutsättningarna för utlämning dels av förfarandet i utlämnings-ärenden.

Som resultat av de förda förhandlingarna framlades sedermera detaljerade lagutkast, för Sveriges del i promemoria den 15 december 1955. Vid remiss-behandling fick förslaget ett i stort sett gynnsamt mottagande och det lades därefter till grund för ytterligare överläggningar mellan de nordiska länderna. Dessa överläggningar har lett till att i huvudsak likalydande texter kun-nat framläggas för de olika ländernas regeringar.

Den sålunda föreslagna lagstiftningen, vilken bygger på konstruktionen att den i utlämningsärenden beslutande myndigheten skall äga pröva ärendena med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall, innebär i fråga om villkoren för utlämning vissa väsentliga uppmjukningar i förhållande till vad som gäller inom den allmänna utlämningslagstiftningen. Bl. a. skall det i viss utsträckning bli möjligt att utlämna även egna medborgare. Svensk medborgare skall sålunda kunna utlämnas till annat nordiskt land under förut-sättning att han vid tiden för brottets begående sedan minst två år haft hemvist i den stat till vilken utlämning begäres eller gärningen är av viss svår-hetsgrad. Även beträffande utlämning för politiska brott förordas avsteg från den restriktiva ordning som eljest tillämpas. Vad angår förfarandet är det avsett att myndigheterna skall kunna träda i direkt kontakt med varandra utan att behöva gå den diplomatiska vägen. För tryggande av rättssäkerhe-ten kräves att domstol alltid är inkopplad i ärendet. Framställning om ut-lämning skall i enlighet därmed grundas antingen på en av domstol i den begärande staten meddelad fällande dom eller också på annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Sedan framställningen inkommit ankommer det på åklagaren att verkställa utredning i ärendet, i huvudsak enligt de principer som gäller för förunder-sökning i brottmål. En ur rättsskyddssynpunkt betydelsefull bestämmelse ut-göres av ett stadgande att högsta domstolen skall, om det begäres av den som avses med utlämningsframställningen, pröva huruvida hinder möter mot ut-lämningen. Efter det utredningen i utlämningsärendet avslutats, skall hand-lingarna i ärendet översändas till justitiedepartementet och beslut över fram-ställningen meddelas av Kungl. Maj:t. För de fall, då gärningsmannen förklarar sig ej ha något att invända mot utlämning, har emellertid ett enklare förfarande utformats. Då erfordras ej beslut av Kungl. Maj:t utan beslut kan meddelas av åklagaren. Ej heller krävs något domstolsbeslut i den stat, vari-från utlämning begäres. Samtycke skall dock, för att få dessa verkningar, av-givas inför domstol.

På grundval av de avgivna förslagen har överläggningar mellan de nordiska justitieministrarna ägt rum, varvid förslagen funnits i huvudsak ägnade att läggas till grund för en reglering av det nordiska utlämningsväsendet. Även Nordiska rådet har flera gånger under senare år haft frågan om en gemensam nordisk utlämningslagstiftning på dagordningen. Inom rådet har funnits opinion för att utlämningsväsendet i Norden borde förenklas ännu mera än som förutsatts i de för regeringarna framlagda förslagen. Såsom tidigare nämnts antog emellertid rådet vid 1958 års session — på förslag av rådets juridiska utskott — en rekommendation, i vilken de nordiska ländernas regeringar uppmanades att antaga en utlämningslagstiftning, i huvuddrag överensstämmande med dessa förslag. Rekommendationen innehöll vidare — med tanke på en utveckling i riktning mot den önskade ytterligare förenklingen av systemet — en uppmaning till regeringarna att överväga olika åtgärder för att effektivisera samarbetet mellan ländernas polis- och åklagarmyndigheter i brottmål.

Tanken att göra utlämningsväsendet inom Norden till föremål för en särskild reglering ligger enligt min mening helt i linje med de strävanden till större likformighet på lagstiftningens område, som sedan länge gjort sig gällande i de nordiska länderna. Jag hälsar därför med tillfredsställelse, att lagstiftningsarbetet i förevarande ämne numera hunnit så långt, att tanken står inför sitt förverkligande. Den nära samhörighet, som icke minst i rättsligt avseende råder mellan Sverige och dess grannländer, gör det otvivelaktigt möjligt att för utlämning inom Norden uppställa andra regler än dem, som gäller för utlämningsväsendet i övrigt. Sålunda torde reglerna om förutsättningarna för utlämning kunna göras mindre stränga än motsvarande regler i den allmänna utlämningslagstiftningen. Vidare torde förfarandet kunna förenklas, då det gäller utlämning inom Norden. Det bör därvid naturligtvis iakttagas, att en sådan förenkling ej vinnes på bekostnad av den enskildes rättssäkerhet.

Det har vid remissbehandlingen av 1955 års förslag från vissa håll framförts betänkligheter i sistnämnda hänseende. Det har sålunda gjorts gällande, att för normala tider en uppmjukning av eljest gällande villkor och en förenkling av förfarandet visserligen kan vara motiverad men att detta för tider, kännetecknade av politisk oro, icke vore försvarligt. Det har vidare framhållits, att det under oroliga tider måste vara värdefullt med en utlämningslagstiftning, som innehåller otvetydiga regler, grundade på hänsyn till den enskildes rättssäkerhet, om i vilka fall utlämning icke må ske samt de villkor, som skall uppställas vid beviljande av utlämning. För egen del hyser jag full förståelse för dessa synpunkter. Tanken är emellertid — vilket jag särskilt vill understryka — att särslagstiftningen endast skall gälla för någorlunda normala förhållanden. Skulle denna förutsättning brista, bör enligt min mening lagen sättas ur tillämpning. Utlämningsväsendet mellan de nordiska länderna kommer i så fall att i stället regleras av den allmänna utlämningslagstiftningen.

Om man har den nu antydda förutsättningen för lagstiftningens tillämplighet klart i sikte, kan det å andra sidan diskuteras om det ej finns möj-

ligheter att vid brottsbekämpandet etablera ett samarbete över gränserna av mera formlös karaktär än som avses i föreliggande förslag. Med den livliga, numera passfria trafik som upprätthålles och den rättslikhet som råder mellan de nordiska länderna vore det i och för sig tänkbart att myndigheterna i dessa avseenden finge agera ungefär som om inga gränser alls existerade. För egen del har jag också full förståelse för de önskemål i riktning mot en sådan friare ordning som enligt vad förut nämnts framkommit inom Nordiska rådet. Det har emellertid ej visat sig möjligt att nu uppnå enighet om införande av en sådan ordning. Vid angivna förhållande torde man nu böra stanna vid att genomföra en lagstiftning på grundval av de förut redovisade förslag, som framkommit såsom resultat av de departementala överläggningarna. Jag vill understryka att dessa förslag medger ett snabbt och enkelt utlämningsförfarande i de okomplicerade fall — säkerligen det övervägande flertalet — då vederbörande ej har anledning att själv motsätta sig utlämning.

Under hänvisning till vad sålunda anförts förordar jag att för svensk del antages en lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge i huvudsaklig överensstämmelse med det härom framlagda förslaget. Lagen bör ersätta de konventioner, som nu reglerar utlämningsväsendet inom Norden. Det förutsättes, att lagar av i huvudsak samma innehåll samtidigt genomföres i de övriga nordiska länderna. I enlighet med Nordiska rådets önskemål är jag även beredd att främja ytterligare åtgärder för att effektivisera samarbetet mellan ländernas polis- och åklagarmyndigheter och därigenom skapa förutsättningar att — med beaktande av de erfarenheter som vinnes av den nu föreslagna lagstiftningen — ytterligare förenkla utlämningsväsendet.

Den föreslagna lagstiftningen vilar på förutsättningen att, även om enligt lagen möjlighet föreligger till utlämning, den i utlämningsärendet beslutande myndigheten likväl skall äga pröva ärendet med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Denna ståndpunkt innebär, att myndigheten kan vägra efterkomma en utlämningsframställning, oaktat lagen ej lägger hinder i vägen för utlämning. Jag anser det mycket betydelsefullt att lagen uppbyggts på detta sätt. Det torde nämligen kunna inträffa, att det i vissa fall kan te sig stötande att utlämna någon, t. ex. i det fall att den gärning för vilken utlämning begäres icke är straffbar i Sverige och det ej heller framstår såsom särskilt angeläget att gärningen beivras i det andra landet. Även andra situationer kan tänkas motivera avslag på en utlämningsframställning, som i och för sig faller inom ramen för lagens bestämmelser. Det bör emellertid framhållas, att den diskretionära prövningsrätt, som sålunda tillkommer den beslutande myndigheten, bör handhas med den största urskillning. Dess uppgift får närmast anses vara att fungera som en regulator i sådana fall, som visserligen faller under lagen men som lagstiftningsvägen svårigen låter sig regleras. I allmänhet bör en lagligen grundad utlämningsframställning efterkommas.

Beträffande villkoren för utlämning är det särskilt frågorna

om utlämning av egna medborgare och utlämning för politiska brott som träder i förgrunden.

Vad den förstnämnda frågan angår må till en början erinras att den allmänna utlämningslagstiftningen upptar ett kategoriskt förbud mot utlämning av egna medborgare (2 §). Att detta förbud nu ansetts kunna uppmjukas, då fråga är om utlämning till annat nordiskt land, bottnar naturligtvis i det förhållandet att medborgarna i de nordiska länderna åtnjuter ett i huvudsak likvärdigt rättsskydd. Förslaget att svenska medborgare i särskilda fall skall kunna utlämnas har emellertid icke undgått att vid remissbehandlingen mötas av viss kritik. Å andra sidan har förslaget i ett par yttranden be-tecknats som väl restriktivt i ifrågavarande hänseende; man har i dessa yttranden förordat att full likställighet åvägbringas mellan medborgare i eget land och utlämning vid utlämning de nordiska länderna emellan. För egen del anser jag mig kunna biträda den mellanståndpunkt, varom enighet uppnått vid de nordiska överläggningarna. Har den person, vilken begäres utlämnad, någon längre tid bott i det land, till vilket utlämning begäres, har han otvivelaktigt uppnått en sådan grad av samhörighet med detta land, att det knappast bör möta några betänkligheter att utlämna honom dit. Två års stadigvarande vistelse i det främmande landet torde utgöra tillräcklig tidrymd för att konstituera sådan samhörighet. Utlämning av svensk medborgare bör alltså få ske, såframt vederbörande vid tiden för utlämningsframställningen sedan minst två år haft hemvist i det land, vartill utlämning ifrågasättes. Det kan naturligtvis tänkas förekomma fall, då det framstår såsom stötande att utlämna någon, oaktat denne haft sitt hemvist i det andra landet under nämnda tid. I dylika fall har dock utlämningsmyndigheten möjlighet att med utnyttjande av sin diskretionära prövningsrätt vägra utlämning. Att utlämning av egen medborgare bör, såsom föreslagits, kunna ske också då den gärning, för vilken utlämning begäres, är av viss svårhetsgrad finner jag naturligt, särskilt med tanke på angelägenheten av att framför allt de mycket svåra brotten beivras i det land, där gärningen blivit begången. Vid överläggningarna mellan de nordiska länderna har förutsatts att varje land självt får bestämma vid vilken svårhetsgrad utlämning av egen medborgare må äga rum. För svensk del torde böra uppställas att straffarbete i mera än fyra år kan följa å brottet. För utlämning fordras således att vederbörande åtminstone gjort sig skyldig till så pass svåra brott som grov stöld, grovt bedrägeri, grov förskingring etc., såvida icke utlämning må ske på den grund att vederbörande haft hemvist i det land som begär utlämningen.

Frågan om utlämning till annat nordiskt land för brott av politisk beskaffenhet har föranlett livligt meningsutbyte såväl vid den i Sverige skedda remissbehandlingen som vid de i lagstiftningsärendet hållna internordiska överläggningarna. I åtskilliga remissyttranden har betänkligheter uttalats mot en uppmjukning av det i den allmänna utlämningslagstiftningen gällande förbudet mot utlämning för politiskt brott. Å andra sidan har Nordiska rådets juridiska niomannakommitté ifrågasatt, om icke kategorien politiska brott skulle kunna helt utgå ur lagen. De numera vanligaste brotten tillhö-

rande denna grupp torde vara spioneribrotten. Det har icke syns kommittén motiverat, att utlämning måste vägras beträffande sådana brott. Det finns enligt kommitténs mening ej anledning att den, som i vinningssyfte bedrivit spioneri i de nordiska länderna, skulle kunna undandraga sig konsekvenserna därav genom att flytta över till ett grannland. Kommittén har menat, att om sådana fall av politiska brott skulle uppkomma, i vilka utlämning ansåges icke böra ske, det stode det land som mottagit utlämningsframställningen fritt — med den konstruktion lagen erhållit — att vägra utlämning under hänvisning t. ex. till asylrättens principer. En differentiering på detta sätt från fall till fall gäve enligt kommitténs mening i praktiken ett bättre utslag och möjliggjorde avgöranden, som stod i bättre överensstämmelse med allmänna rättsmedvetandet än om ett förbud mot utlämning för politiska brott skulle inskrivas i lagstiftningen. Rådets juridiska utskott har för sin del hävdadt att därest den av niomannakommittén föreslagna vägen valdes en regel i ämnet dock borde kompletteras med ett stadgande att egna medborgare ej skulle kunna utlämnas för sådana brott.

Den av det juridiska utskottet förordade lösningen — vilken godkänts av Nordiska rådet — överensstämmer med det förslag, som innefattas i 1956 års promemoria, för vars huvudsakliga innehåll jag i det föregående redogjort. Enligt nämnda förslag skulle utlämning för politiska brott kunna ske, om gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet var i svensk lag beskriven såsom brott och den som begärdes utlämnad icke var svensk medborgare. Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår uppnåddes vid de överläggningar, som hölls mellan representanter för de nordiska länderna i anslutning till tillkomsten av nyssnämnda promemoria, ej full enighet om en regel av angivna innehåll. Vid det ytterligare samråd som ägt rum har förslaget emellertid allmänt accepterats. Även för egen del vill jag godtaga detta resultat och är alltså beredd tillstyrka att i den svenska lagen upptages en bestämmelse med det innehåll, som nyss angivits. Jag vill här ytterligare understryka att lagens konstruktion är sådan att man ej behöver befara någon allvarlig olägenhet av den föreslagna regeln, alldenstund utlämning alltid kan vägras under hänvisning till asylrättens principer.

Vad beträffar brott av icke politisk beskaffenhet synes någon undantagsregel icke vara påkallad, låt vara att det vid vissa typer av brott, t. ex. tryckfrihetsbrott, kan finnas anledning att vägra utlämning under åberopande av den fria prövningsrätt, varpå hela lagstiftningen bygger.

I åtskilliga av de över 1955 års promemoria avgivna remissyttrandena har riktats kritik mot att utlämning skulle kunna ske även för gärning som ej är straffbar enligt svensk lag. Jag anser mig emellertid kunna biträda detta förslag. De skiljaktigheter mellan de olika ländernas straffrättsliga system som föreligger är ej av sådan art att det synes vara anledning att i lagen uppställa ett absolut hinder i detta avseende. Ett korrektiv mot slötande resultat av den föreslagna ordningen utgör — såsom förut framhållits — möjligheten för det beslutande organet att med utnyttjande av sin

fria prövningsrätt vägra bevilja utlämning, då gärningen icke är straffbar enligt svensk lag.

Vad slutligen beträffar förfarandet vid utlämning är jag som framgår av det föregående beredd att tillstyrka den förenklade men dock ej helt formlösa ordning varom huvudsaklig enighet uppnåtts vid de inter-nordiska överläggningarna. Denna ordning representerar, som jag förut understrukit, en rätt långt driven förenkling i förhållande till vad enligt lagen nu gäller. I det alldeles övervägande flertalet fall torde personer, som här i landet grips för brott, begångna i hemlandet, ej ha anledning att motsätta sig en utlämningsbegäran. I sådana fall skall beslut om utlämning kunna meddelas direkt av åklagaren under förutsättning dock att gärningsmannen inför domstol lämnat sitt samtycke till utlämningen. Vid lämnande av samtycke bör domstolen vara domför med allenast en ledamot, och detta torde medföra att det vanligen skall gå tämligen snabbt — måhända redan inom loppet av en dag — att få domstolsproceduren avklarad.

I de fall, då det enklare förfarandet ej kan tillämpas, blir det Kungl. Maj:t, som efter viss förberedande utredning har att besluta om utlämning. Även detta mera omständliga förfarande innebär dock en förenkling jämfört med förfarandet enligt den allmänna utlämningslagstiftningen. I motsats till denna avses att vid utlämning inom Norden — oavsett vilket förfarande som tillämpas — myndigheterna skall kunna träda i direkt kontakt med varandra utan att behöva gå den diplomatiska vägen.

Specialmotivering

I enlighet med vad förut anförts har upprättats förslag till lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge. Förslag har också upprättats till lag om tillägg till lagen den 6 december 1957 om utlämning för brott. Detta förslag torde ej kräva någon närmare motivering. Den i det följande lämnade specialmotiveringen hänför sig alltså uteslutande till lagen om utlämning för brott till de övriga nordiska länderna.

Lagens rubrik och uppställning

Såväl rubriken på lagen som dess uppställning följer det mönster, som den allmänna lagen om utlämning i dessa och andra hänseenden av naturliga skäl utgör. Sålunda har lagförslaget försetts med samma underrubriker som den allmänna lagen. Frågan om villkoren för utlämning behandlas i 1—8 §§, medan förfarandet i utlämningsärenden regleras i 9—16 §§. Vissa övriga bestämmelser har meddelats i 17—20 §§.

Villkor för utlämning

1 §.

Första stycket av denna paragraf motsvarar 1 § allmänna utlämningslagen och 1 § i det förslag som framlagts i 1955 års promemoria. Andra stycket

saknar däremot motsvarighet i utlämningslagen och i promemorianers förslag.

I 1 § allmänna utlämningslagen stadgas att den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket må efter beslut av Konungen utlämnas till den staten enligt vad i lagen sägs.

Enligt vad i 1955 års *promemoria*¹ föreslagits må den som i Danmark, Finland, Island eller Norge är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott och uppehåller sig här i riket efter framställning utlämnas enligt vad i lagförslaget stadgas. Det uttalas i promemorian, att det — med den formulering paragrafen sålunda erhållit — kräves att gärningen skall vara straffbelagd i den begärande staten. Däremot är det icke erforderligt att brottet är belagt med ansvar i Sverige. Förslaget innehåller ej någon särskild bestämmelse, vari uttryckligen angives att utlämningsärendet skall prövas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Denna grundsats kommer emellertid till uttryck genom att enligt denna paragraf utlämning »må» äga rum under de förutsättningar som angives i lagen. Såsom förut nämnts har vid de internordiska överläggningarna förutsatts, att en lagligen grundad utlämningsframställning som regel bör efterkommas, om ej särskilda skäl talar däremot.

Yttrande. Polismästaren i Malmö finner det böra närmare klargöras vad som i paragrafen menas med brott. Under hänvisning till den i promemorian uttalade förutsättningen att en lagligen grundad framställning om utlämning som regel bör efterkommas ifrågasättes vidare, om icke en dylik anvisning beträffande utlämningsärendenas behandling bör komma till klarare uttryck i lagtexten.

Departementschefen. Beträffande grundsatsen att utlämningsärende skall prövas med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet torde få hänvisas till den allmänna motiveringen. Denna grundsats kommer enligt min mening med erforderlig klarhet till uttryck genom stadgandet att vederbörande under angivna förutsättningar *må* utlämnas. Såsom redan i den allmänna motiveringen anförts anser jag, med utgångspunkt från nämnda grundsats, att utlämning bör kunna ske även om den gärning för vilken utlämning begäres ej är belagd med straff enligt svensk lag. Jag förordar således att i förevarande paragraf — såsom första stycke — upptages ett stadgande av i huvudsak enahanda lydelse som 1 § i promemorianers förslag.

I ett andra stycke torde böra upptagas stadgande att utlämning ej må ske om i den främmande staten allenast böter kan ådömas för gärningen. Det torde emellertid böra tilläggas, att om utlämning tillika äger rum för brott, på vilket strängare straff än böter kan följa, utlämning dock bör kunna ske även för den nyssnämnda gärningen. Den svenska allmänna utlämningslagen innehåller ej något motsvarande tilläggsstadgande. De skäl som

¹ 1955 års *promemoria* benämnas i det följande endast *promemorian*.

anförs mot upptagande i nämnda lag av en dylik regel (se prop. 1957: 156 s. 45, 119 och 128) torde ej ha den betydelse i avseende å utlämning inom Norden, att det finns anledning att utesluta regeln i nu ifrågavarande lagstiftning.

2 §.

Paragrafen motsvarar 2 § i den allmänna utlämningslagen och i promemorians förslag (jfr även 3 § i nämnda förslag).

I 2 § utlämningslagen stadgas, såsom tidigare nämnts, förbud mot utlämning av svensk medborgare.

Den sedan gammalt gällande grundsatsen att svensk medborgare åtnjuter skydd mot utlämning har i *promemorian* bibehållits men ansetts kunna i förhållande till de nordiska länderna uppmjukas på så sätt, att något absolut skydd icke skall gälla för den som sedan minst två år haft hemvist utom riket. Vidare har i förslaget upptagits den förut omnämnda regeln att svensk medborgare må utlämnas, om han inför rätten förklarat sig samtycka till utlämning. Det har i *promemorian* framhållits att det i många fall torde vara lämpligt att en svensk, som begått brott i annat nordiskt land och blir gripen i Sverige, lagföres i det land, där brottet begåtts. Det finns då ej anledning att uppställa ett absolut hinder mot att gärningsmannen utlämnas, om han själv medgiver det.

Yttrandena. *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* ifrågasätter huruvida det icke må anses en aning optimistiskt att räkna med att misstänkta personer kommer att medge utlämning. De erfarenheter, som föreningens ledamöter vunnit under sin praktiska tjänstgöring, talar snarare för att de misstänkta under alla förhållanden kommer att påkalla Kungl. Maj:ts beslut för att därigenom vinna åtminstone en viss tidsfrist. I den mån medgivande skulle lämnas, innebär förslaget emellertid en betydande förenkling.

Beträffande möjligheten att utlämna svensk medborgare utan hans samtycke finner *justitiekanslersämbetet* det icke vara klart, att en förhållandevis så kort bortovaro från Sverige som två år bör föranleda, att vederbörande sättes i den i paragrafen angivna särställningen. Förslagets ståndpunkt i berörda avseende — samt i fråga om möjligheten till utlämning för brott som ej är straffbelagt i Sverige — synes ämbetet särskilt kunna diskuteras, om fråga uppkommer att utlämna svensk medborgare, som de senaste två åren vistats i annat land än de nordiska, för en gärning som är straffbelagd i den utlämningsbegärande staten men ej i Sverige (där straffbarheten kanske nyligen upphävts). Emellertid är det naturligen möjligt, framhåller ämbetet, att utlämning i ett sådant fall utan olägenhet kan vägras av Kungl. Maj:t.

Föreningen Sveriges häradshövdingar finner innebörden av ordet »hemvist» i förevarande sammanhang icke vara fullt klar. Föreningen utgår från att ordet här har samma betydelse som i 10 kap. 1 § rättegångsbalken och att således den som varit mantalsskriven inom riket skall anses ha haft sitt

hemvist där, även om han faktiskt varit stadigvarande bosatt utom riket. Även länsstyrelsen i Malmöhus län anmärker på begreppet »hemvist» och finner det böra närmare förklaras i lagtexten. Länsstyrelsen ifrågasätter samtidigt om icke tiden för vederbörandes hemvist utom riket borde vara längre än två år.

Statens utlänningskommission ifrågasätter om den i paragrafen angivna förutsättningen av viss tids hemvist utom riket för utlämning av svensk medborgare utan hans samtycke kan anses helt lämplig. För att en person skall anses ha sitt hemvist i riket torde man, enligt kommissionen, i allmänhet uppställa krav på att han skall vara kyrkobokförd här. Vederbörande skulle alltså genom att efter brottet men före framställningen om hans utlämnande låta kyrkobokföra sig i Sverige kunna förhindra utlämning. Detta finner kommissionen icke vara rimligt.

Departementschefen. I denna paragraf har upptagits det i den allmänna motiveringen behandlade stadgandet om utlämning av landets egna medborgare. I enlighet med vad där anförts stadgas till en början att svensk medborgare må utlämnas om han vid tiden för brottet sedan minst två år haft hemvist i den stat till vilken utlämning begäres. Kravet på hemvist får anses uppfyllt om vederbörande mera stadigvarande varit bosatt i det andra landet. Den omständigheten att han någon kortare tid, t. ex. för semester, vistats utom landet, bör ej leda till att han skall anses ha förlorat sitt hemvist därstädes. I paragrafen har vidare upptagits att svensk medborgare må utlämnas om den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, varå enligt svensk lag kan följa straffarbete i mera än fyra år.

Till stadgandet om förutsättningarna för utlämning av svenska medborgare torde emellertid — såsom förordats i 1956 års promemoria — böra fogas ett tillägg av innehåll att om den gärning för vilken utlämning begäres i sin helhet begåtts inom riket utlämning dock ej må ske såvida ej gärningen innefattar medverkan till ett utom riket begånget brott eller utlämning sker jämväl för gärning, som förövats utom riket. Då fråga är om likartade eller sammanhängande brott — t. ex. en stöldturné på båda sidor om gränsen — är det naturligtvis ofta lämpligt att alla brotten handlägges vid samma domstol.

3 §.

Denna paragraf har viss motsvarighet i 4 § i den allmänna utlämningslagen och överensstämmer i sak med 4 § i promemorians förslag.

I 4 § utlämningslagen uppställs såsom förutsättning för utlämning av den som i den främmande staten dömts för gärningen att påföljden skall utgöra minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

I *promemorian* anföres att i de fall då utlämning begäres för verkställighet av redan ådömd brottspåföljd utlämning bör få ske endast om påföljden utgör frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt. Det bör enligt *promemorian* krävas att frihetsberövandet verkligen utgör påföljd för

brottet. Däremot kan det icke anses nödvändigt, att frihetsberövandet direkt beslutats av domstol. Om norsk domstol dömt till »adgang till sikkerhedsforvaring» bör utlämning kunna ske, sedan vederbörande administrativa myndighet med stöd av domen beslutat att gärningsmannen skall omhändertagas för sådan förvaring.

Yttrandena. *Polismästaren i Malmö* finner uttrycket »anstalt» vara i viss mån obestämt; det torde vara oklart om exempelvis sinnessjukhus omfattas därav. *Statens kriminaltekniska anstalt* ifrågasätter om det icke bör särskilt anges att förvandlingsstraff för böter utgör utlämningsgrundande påföljd.

Departementschefen. Såsom i promemorian framhållits bör, för att utlämning skall kunna ske, ej krävas att frihetsberövandet beslutats av domstol. Under alla förhållanden måste dock föreligga ett beslut att gärningsmannen skall omhändertagas på anstalt. Om villkorlig dom å frihetsstraff meddelats kan utlämning ske först sedan den villkorliga domen förklarats förverkad. Villkorligt frigiven bör kunna utlämnas, sedan beslut meddelats om hans omhändertagande. Oaktat påföljden ej utgör frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt bör utlämning kunna ske också i det fall att utlämningsframställningen tillika avser annat brott, för vilket utlämning enligt lagen kan äga rum. En person som i den främmande staten dömts till böter eller erhållit villkorlig dom skall sålunda under angiven förutsättning kunna utlämnas dit. Stadgandet torde främst få betydelse, då vederbörande i den främmande staten dömts villkorligt i det att domen då kan förklaras förverkad i anslutning till att den utlämnade dömes för det andra brottet. — Vad beträffar förvandlingsstraffen må nämnas att i detta hänseende det nordiska lagsamarbetet är inriktat på att sådana straff skall få verkställas i det land, där vederbörande uppehåller sig. Det torde ej bli aktuellt att i större utsträckning utlämna för verkställighet av sådana straff.

4 §.

Denna paragraf motsvarar 6 § i den allmänna utlämningslagen och 5 § i promemorians förslag.

I 6 § första stycket utlämningslagen stadgas att utlämning ej må beviljas för politiskt brott. Innefattar gärningen tillika brott av icke politisk beskaffenhet må enligt andra stycket utlämning beviljas för det brottet, såframt gärningen i det särskilda fallet prövas övervägande äga karaktären av ett icke politiskt brott. Det må i detta sammanhang nämnas att enligt 7 § utlämningslagen utlämning ej må ske av den, som på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller eljest på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för förföljelse, som riktar sig mot hans liv eller frihet eller eljest är av svår beskaffenhet, eller ock där ej åtnjuter trygghet mot att bliva sänd till stat, i vilken han löper sådan risk.

Beträffande promemorians förslag och remissyttrandena torde få hänvisas till den förut lämnade framställningen.

Departementschefen. I förevarande paragraf har upptagits det i den allmänna motiveringen berörda stadgandet om utlämning för politiska brott. Stadgandet överensstämmer såtillvida i sak med vad som gäller enligt den allmänna utlämningslagen (2 och 6 §§) att utlämning av svensk medborgare ej heller till de övriga nordiska länderna skall kunna ske för sådana brott. Liksom i den allmänna utlämningslagen (4 §) gäller vidare att gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet skall vara i svensk lag beskriven såsom brott, låt vara att utlämningslagen härvidlag går något längre då däri kräves att den gärning för vilken utlämning begäres skall motsvara brott, varå enligt svensk lag kan följa straffarbete.

Frågan om innebörden av begreppet politiskt brott har icke närmare dryftats vid de internordiska överläggningarna, utan det har överlämnats åt lagstiftningen och rättstillämpningen i respektive länder att avgränsa denna kategori. För Sveriges del torde de grundsatser som tillämpas inom den allmänna utlämningslagstiftningen få vara vägledande (se prop. 1957: 156 s. 46 ff, 117 och 128).

Någon motsvarighet till det i 7 § utlämningslagen upptagna stadgandet om förbud mot utlämning då risk för politisk förföljelse föreligger har ej ansetts erforderligt i förhållande till de nordiska länderna. Skulle det mot förmodan i något fall inträffa att sådan risk föreligger, är det självklart, att utlämning — med utnyttjande av den fria prövningsrätt, som lagen inrymmer — skall vägras.

5 §.

Denna paragraf motsvarar 10 § första stycket i den allmänna utlämningslagen, vari stadgas att utlämning ej må ske om den som avses med utlämningsframställningen här i riket är åtalad för det uppgivna brottet, eller det här i riket meddelats dom eller beslut om eftergift av åtal beträffande samma brott. Stadgandet avviker såtillvida från motsvarande bestämmelse i utlämningslagen att åtal icke upptagits såsom hinder mot utlämning. Vad angår det fall att dom meddelats angående brottet har valts en sådan avfattning att det klart framgår att stadgandet åsyftar både fällande och friande dom. Med dom torde böra likställas strafföreläggande, som godkänts av den misstänkte.

Om straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag (jfr 10 § andra stycket utlämningslagen), möter enligt lagen ej i och för sig hinder mot utlämning.

6 §.

Denna paragraf, vilken motsvarar 7 § i promemorians förslag, skiljer sig från 11 § i den allmänna utlämningslagen endast såtillvida att, då fråga är om utlämning av någon som här i riket är åtalad för annat brott, utläm-

ning ej må ske om å brottet kan följa frihetsstraff i två år eller därutöver. Enligt utlämningslagen är det tillfyllest att allenast frihetsstraff kan följa för att utlämning ej må beviljas. Denna avvikelse har vidtagits för att vinna större enhetlighet i de olika ländernas lagtexter. Häktning och reseförbud, som enligt promemorians förslag skulle utgöra hinder mot utlämning, har ej heller i förevarande lag ansetts behöva särskilt beaktas.

7 §.

Förevarande paragraf har motsvarighet i 12 § i den allmänna utlämningslagen och 8 § i promemorians förslag.

Enligt förstnämnda stadgande skall vid beviljande av utlämning såsom villkor uppställas att den som utlämnas icke må, utan särskilt medgivande, i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen eller, utom i visst fall, utlämnas till annan stat med mindre han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom fyrtiofem dagar efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må ha ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum, eller återvänt dit sedan han lämnat landet. Vidare skall kunna uppställas att han icke under nämnda tid av fyrtiofem dagar må på något sätt hindras att lämna landet, såframt han ej gör sig skyldig till nytt brott, eller att han icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet, eller att han ej för brottet straffas med döden. I övrigt uppställer Konungen de villkor som prövas erforderliga.

I *promemorians förslag* har eftersträfvats att göra de villkor, som skall uppställas vid utlämning mellan de nordiska länderna så enkla som möjligt. De obligatoriska villkoren har därför begränsats till två, det ena avseende ansvar för annat brott än det för vilket utlämning skett och det andra avseende utlämning till tredje stat. I enlighet därmed har i förslaget stadgats att vid utlämning skall såsom villkor uppställas att den utlämnade ej må utan eget samtycke ställas till ansvar för annat före utlämningen begånget brott än det för vilket han utlämnats, med mindre särskilt medgivande därtill lämnats, samt att den utlämnade allenast efter medgivande må utlämnas till tredje stat. Liksom enligt den allmänna utlämningslagen skall i det särskilda fallet kunna uppställas de ytterligare villkor, som anses erforderliga.

Yttrandena. 1951 års rättegångskommitté framhåller, att det även i fråga om utlämning till de nordiska länderna torde böra i lagen uttryckligen anges, att vid utlämning alltid skall uppställas som villkor att den utlämnade icke må för det brott utlämningen avser ställas under tilltal inför domstol, vilken endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden förlänats befogenhet att döma i mål av sådan beskaffenhet, samt att den utlämnade ej må för brottet straffas med döden. Att det sistnämnda villkoret bör uppställas, och bestämmelse härom upptagas i paragrafen hävdas jämväl

av *Sveriges advokatsamfund. Justitiekanslersämbetet* erinrar med avseende å sådant samtycke av den utlämnade, varom i den föreslagna paragrafen stadgas, att 1913 års utlämningslag för motsvarande fall stadgade att samtycket skulle göras antingen »inför domstol eller eljest fritt och offentligen». Ämbetet ifrågasätter om icke en liknande föreskrift bör meddelas i förevarande lag.

Departementschefen. Såsom i promemorian förordats anser jag att i fråga om utlämning till de nordiska länderna ej andra villkor bör vara obligatoriska än att den utlämnade ej annat än under vissa speciella betingelser skall få åtalas eller straffas för annat före utlämningen begånget brott än det för vilket han utlämnats och att han ej heller skall få utlämnas till tredje stat. Med hans samtycke eller efter särskilt medgivande enligt 18 § bör han emellertid få åtalas eller straffas för annat brott, som han begått före utlämningen. Samma bör kunna ske om han underlåtit — oaktat hinder ej mött — att lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd, som kan ha ådömts honom för brott, för vilket han utlämnats, eller han återvänt dit sedan han lämnat landet. Det samtycke, som avses skola krävas för åtal eller bestraffning för annat brott, bör — såsom i ett remissyttrande framhållits — avgivas inför domstol för att få giltig verkan. Det i promemorian föreslagna stadgandet har jämkats i enlighet med vad nu anförts.

I sista stycket har upptagits att i samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som prövas erforderliga. Det torde i allmänhet böra ankomma på Kungl. Maj:t att uppställa sådana villkor men möjlighet torde böra finnas att, om erfarenheterna av lagens tillämpning skulle ge anledning därtill, anförtro uppgiften åt åklagare, som beslutar om utlämning. Frågan torde få regleras i administrativ ordning.

I förhållandet mellan de nordiska länderna torde man ej behöva räkna med att någon som utlämnas skall straffas med döden. Skulle i något fall risk föreligga att så kan ske, bör naturligtvis, med den möjlighet stadgandet i sista stycket erbjuder, ställas villkor som förhindrar en sådan konsekvens av utlämningen.

8 §.

Denna paragraf motsvarar 13 § i den allmänna utlämningslagen och 9 § i promemorians förslag. I förstnämnda paragraf stadgas att, om två eller flera stater begär utlämning av samma person, skall, med hänsyn till beskaffenheten av brottet eller brotten, tiden och platsen därför, framställningarnas tidsföljd, hans nationalitet och hemvist samt övriga omständigheter, prövas till vilken stat utlämning bör ske. När framställningarna avser olika brott, må föreskrivas, att den som utlämnas till en stat skall från den staten vidare utlämnas till annan stat på villkor som bestämts enligt 12 §. Enahanda bestämmelser har — med erforderlig anpassning till lagens bestämmelser i övrigt — upptagits i förevarande paragraf.

Förfarandet

9 §.

Förevarande paragraf motsvarar 14 § i den allmänna utlämningslagen och 10 § i promemorians förslag.

I 14 § utlämningslagen stadgas att framställning om utlämning skall göras på diplomatisk väg. Vid framställningen skall enligt stadgandet fogas avskrift av häktningsbeslut eller dom som åberopas och, om det ej framgår av beslutet eller domen, uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företes.

Enligt vad i *promemorian* framhållits är avsikten att vid förfarandet genomgående upprätthålla direkt kontakt mellan myndigheterna. Stadgande härom har upptagits i promemorians förslag. Stadgandet ger vidare uttryck åt grundsatsen, att utlämningsframställning skall grundas på ett beslut av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit. Från denna regel göres dock undantag för det fall, att den person om vars utlämning är fråga samtyckt till utlämningen. I sådant fall är det enligt förslaget tillfyllest, att framställningen innehåller uppgifter till ledning för bestämmande av hans identitet samt upplysning om brottets beskaffenhet jämte tiden och orten för brottet.

Yttrandena. *Statsåklagaren i Göteborg* anser en ytterligare förenkling av förfarandet böra eftersträvas i de avseenden som avhandlas i förevarande paragraf. I yttrandet anföres.

Enligt förslaget skall domstol alltid vara inkopplad i utlämningsärende. Ett sådant förfarande skulle komma att motverka en strävan, som redan nu kan skönjas hos de nordiska polismyndigheterna, att åstadkomma enkelhet i samarbetet dem emellan. När gärningsmannen har invändningar att göra mot utlämning erfordras enligt förslaget antingen en av domstolen i den begärande staten meddelad dom eller också av sådan domstol meddelat beslut, varav framgår, att domstol funnit sannolika skäl till misstanke, att den, som begäres utlämnad, begått det uppgivna brottet. Ur rättssäkerhetssynpunkt torde det icke vara påkallat att på ett så tidigt stadium av förundersökningen engagera domstol för att slå fast sannolika skäl till misstanke om brott. En sådan föreskrift kommer tvärtom att stundom motverka förundersökningen. När domstol i den begärande staten förutsatts vara inkopplad i ärendet, har såsom utlämningsvillkor uppställts, att en häktningsförutsättning skall föreligga. Kravet på misstanken om brott bör i detta fall icke ställas högre än vad som gäller vid utlämning efter samtycke. Där räcker det enligt förslaget, att vederbörande är misstänkt — i allt fall att vederbörande är skäligen misstänkt och kan anhållas i avbidan på ytterligare utredning. På det tidigare stadiet av förundersökningen, då utländsk domstol skall vara inkopplad, kan det möta svårigheter att slå fast häktningsförutsättningen beträffande misstanken. Detta låter sig mången gång göra först genom förhör med den misstänkte. Det torde vara tillfyllest, om framställning om utlämning göres av åklagarmyndigheten i den stat, som önskar utlämningen. Den framställningen måste givetvis

innehålla så detaljerade upplysningar om den misstänkte och gärningen, att därav kan utläsas, i vilken grad vederbörande är misstänkt för brottet. Rättssäkerheten torde icke behöva åsidosättas genom att domstols dom eller beslut på det stadiet icke finnes, när det tillkommer den beslutande myndigheten att pröva omständigheterna i varje särskilt fall och vägra utlämning, om det brister i förutsättningarna. Föreskrifterna om domstols dom eller beslut behöver åtminstone icke givas karaktären av tvingande regel.

Det ifrågasättes i yttrandet huruvida icke åklagare borde vara behörig att besluta om utlämning även om samtycke icke föreligger från den vars utlämnande begärts, med rätt möjligen för denne att överklaga hos statsåklagare eller domstol.

Departementschefen. Såsom i den allmänna motiveringen framhållits är tanken att vid utlämning mellan de nordiska länderna myndigheterna skall kunna träda i direkt kontakt med varandra utan att behöva gå den diplomatiska vägen. Framställning om utlämning bör grundas på en av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit, meddelad fällande dom eller också annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår att domstolen funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Begäres någon utlämnad för att lagföras för flera brott torde det vara tillfyllest att till grund för framställningen föreligger domstolsbeslut endast beträffande något av brotten. Kravet på domstolsbeslut i den stat, som begärt utlämning, kan emellertid fråfallas i de fall, då den som begäres utlämnad samtycker till utlämning. Såsom i den allmänna motiveringen anförts lär man få räkna med att detta kommer att ske i flertalet fall. Ej heller torde i de fall, då vederbörande erkänner den gärning för vilken utlämning begäres — eller, om han begäres utlämnad för flera gärningar, någon av dessa — böra fordras att utlämningsframställningen skall grundas på domstolsbeslut. Bestämmelser i enlighet med vad sålunda anförts har upptagits i andra stycket av förevarande paragraf.

Tredje stycket innehåller föreskrifter om vilka uppgifter som skall fogas till framställning om utlämning, i stort sett överensstämmande med motsvarande föreskrifter i den allmänna utlämningslagen.

10 §.

Denna paragraf, som i huvudsak överensstämmer med 11 § i promemorians förslag, har viss motsvarighet i 16 § i den allmänna utlämningslagen, vari bl. a. stadgas att om utlämningsframställningen icke omedelbart avslås, ärendet skall överlämnas till riksåklagarämbetet, som verkställer erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat. På liknande sätt har i förevarande paragraf föreskrivits att åklagaren skyndsamt skall verkställa erforderlig utredning i ärendet.

I anslutning till föreskriften att utredningen skall verkställas enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat må erinras att detta innebär möj-

lighet för den som begäres utlämnad att påkalla förhör inför rätten (jfr 23 kap. 18 och 19 §§ rättegångsbalken).

11 §.

I förevarande paragraf, som saknar motsvarighet i promemorians förslag, har upptagits det i den allmänna motiveringen berörda stadgandet att högsta domstolen skall, om det begäres av den som avses med utlämningsframställningen, pröva huruvida utlämning lagligen kan beviljas enligt lagens bestämmelser. Det avses däremot icke skola ankomma på domstolen att pröva huruvida utlämning bör vägras med utnyttjande av den fria prövningsrätt som lagstiftningen bygger på.

I paragrafen har vidare stadgats — i nära överensstämmelse med vad som gäller enligt 18 § andra stycket utlämningslagen — att förhandling skall hållas om det finnes erforderligt samt att sådan förhandling ej må vägras, med mindre tidigare förhör under utredningen måste anses tillfyllest eller saken finnes uppenbar. Slutligen har i paragrafen föreskrivits — på motsvarande sätt som i utlämningslagen (jfr 20 §) — att framställningen ej må bifallas, om högsta domstolen funnit hinder möta mot utlämning.

I de tillämpningsföreskrifter, som avses skola komplettera lagstiftningen (jfr 20 §), torde böra upptagas en bestämmelse att den som begäres utlämnad skall underrättas om möjligheten att påkalla sådan prövning inför högsta domstolen som med förevarande paragraf äsyftas.

12 §.

Paragrafen, vars första stycke saknar direkt motsvarighet i den allmänna utlämningslagen, innehåller regler om användningen av tvångsmedel i utlämningsärenden. I överensstämmelse med 12 § i promemorians förslag stadgas sålunda att till främjande av utredningen och för att säkerställa utlämning, åklagaren må använda och hos rätten påkalla användandet av tvångsmedel enligt vad i allmänhet är föreskrivet för brottmål. En förutsättning är dock — till skillnad mot vad som upptagits i promemorians förslag — att den gärning för vilken utlämning begäres eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag beskriven såsom brott. Det föreskrives vidare — såsom i promemorian föreslagits — att tvångsmedel må användas utan att särskild utredning, utöver vad framställningen enligt 9 § skall innehålla, förebragts till stöd för att den som avses med framställningen begått det uppgivna brottet.

I nära anslutning till vad i 16 § utlämningslagen stadgas har i andra stycket upptagits att rättens beslut om användande av tvångsmedel gäller tills vidare intill dess ärendet avgjorts. Talan mot rättens beslut skall enligt stadgandet föras genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid. I tredje stycket har upptagits den i 16 § tredje stycket utlämningslagen införda bestämmelsen, att den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

13 §.

Förevarande paragraf, som ej har motsvarighet i promemorians förslag, innehåller en specialregel om förhandling inom stängda dörrar, likalydande med 19 § i den allmänna utlämningslagen.

Då i paragrafen talas om förhandling avses förhandling såväl i högsta domstolen som i annan domstolsinstans, där förhandling i utlämningsärenden kan äga rum.

14 §.

Den i förevarande paragraf upptagna regeln, att ersättning åt offentlig försvarare, vittne eller annan som hörts i ärendet skall stanna å statsverket, om ej särskilda skäl äro, att den skall återgåldas av den som begäres utlämnad, har direkt motsvarighet i 18 § tredje stycket utlämningslagen och överensstämmer i sak med 13 § i promemorians förslag.

Det har icke ansetts erforderligt att såsom en obligatorisk regel föreskriva att den som begäres utlämnad skall biträdas av försvarare. I detta avseende skall i stället — på grund av hänvisningen i 10 § — de allmänna reglerna i 21 kap. rättegångsbalken gälla.

15 §.

Denna paragraf motsvarar 14 § i promemorians förslag. Bortsett från tredje stycket, som i det närmaste är likalydande med 21 § i den allmänna utlämningslagen, har paragrafen ej någon direkt motsvarighet i nyssnämnda lag (jfr dock 20 §).

Enligt vad i *promemorian* föreslagits äger åklagaren, om den som avses med framställningen samtyckt till utlämning och fall som avses i 7 eller 9 § promemorians förslag ej är för handen, meddela beslut om utlämning, såvida han ej finner att hinder mot utlämning föreligger enligt lagen eller att utlämning eljest bör vägras (första stycket). Om åklagaren ej meddelar beslut om utlämning, skall han, sedan utredningen avslutats, skyndsamt översända handlingarna i ärendet till justitiedepartementet, varefter Konungen skall giva sitt beslut över framställningen (andra stycket). Vid beviljande av utlämning må enligt förslaget förordnas, att föremål som under ärendets handläggning tagits i beslag skall överlämnas till den myndighet som begärt utlämningen; därvid må göras det förbehåll till tryggande av tredje mans rätt, som kan anses påkallat (tredje stycket).

I anslutning till vad sålunda upptagits har i *promemorian* anförts att samtycket givetvis icke innebär att åklagaren kan underlåta att granska huruvida förutsättningarna för utlämning enligt lagen föreligger. Om åklagaren finner, att lagen uppställer hinder mot utlämning eller att utlämning av annan särskild anledning ej bör ske, skall frågan avgöras av Kungl. Maj:t.

Yttrandena. I några yttranden diskuteras närmare de förhållanden, som sammanhänger med avgivande av sådant samtycke till utlämning som i paragrafens första stycke sägs. *Riksåklagarämbetet* finner, att stadgandet ej på

ett tillräckligt klarläggande sätt reglerar angivna förhållanden. Härom anför ämbetet:

Även om stadgandet i 11 § skall anses vara tillämpligt på 14 §:s fall — en fråga vilken icke synes vara fullt klar — synas dock alltjämt vissa spørsmål, som uppkomma i samband med tillämpningen av 14 §, ovissa, exempelvis frågan, om samtycket skall avgivas personligen av den som begäres utlämnad eller eventuellt kan lämnas genom ombud för denne, om förhandling skall hållas inför domstolen samt om stämningsförfarande eller ansökningsförfarande skall tillämpas. Paragrafen synes böra kompletteras med anvisningar i angivna hänseenden.

Även *kriminalpolisintendenten i Göteborg* framhåller, med instämmande av *polismästaren därstädes*, att paragrafen icke innehåller något om den ordning i vilken samtycket inför rätten skall upptagas. Vidare påpekas i yttrandet, att det icke framgår av bestämmelsen hur det skall förfaras, om den vars utlämnande begärts återtager sitt en gång lämnade samtycke och vill överklaga åklagarens beslut.

Att samtycke för att godtagas skall behöva avges inför domstol anses i några yttranden onödigt. *Statsåklagaren i Göteborg* anför sålunda, att samtycke torde kunna avkrävas den misstänkte och avges under enklare former, vilka likväl är fullt betryggande ur rättssäkerhetssynpunkt. I första hand skulle skriftligt samtycke kunna vara tillfyllest. I andra hand skulle samtycke kunna godtagas om det i försvarares närvaro avgivits inför åklagaren. Under förundersökningen i utlämningsärenden borde domstol inkopplas blott enligt de grunder som gäller i vanliga brottmål. I anslutning till det sålunda anförda yttrar *riksåklagarämbetet*:

Även om ur rättssäkerhetssynpunkt måhända vissa skäl kunna anföras för att låta samtycket upptagas inför domstol, torde dessa skäl dock ej kunna anses ha en sådan styrka, att ett dylikt förfarande framstår såsom en nödvändighet. På grund härav och då det av statsåklagaren föreslagna förfarandet ofta — särskilt i sådana fall, då det redan från början är uppenbart att samtycke kommer att lämnas, eller då den ort, där domstolen sammanträder, är belägen på långt avstånd från den plats, där den som begäres utlämnad uppehåller sig — synes vara att föredraga ur praktiska synpunkter, finner ämbetet statsåklagarens förslag vara förtjänt av att upptagas till övervägande.

Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* och *polismästaren i Malmö* ifrågasätter nödvändigheten av den föreslagna proceduren med samtyckes upptagande vid domstol. Enligt länsstyrelsens mening bör samtycke kunna avges inför vederbörande åklagare, varvid dock bör meddelas bestämmelser till säkerställande av att samtycket lämnas fritt och utan påtryckningar.

Beträffande spørsmålet om vilken åklagare som bör fullgöra uppgiften att besluta om utlämning anser *justitiekanslersämbetet* det kunna ifrågasättas om nämnda uppgift bör anförtros vilken distriktsåklagare som helst. Det förefaller ämbetet lämpligt att tilldela uppgiften stadsfiskaler i sådana städer, där statsåklagarkompetens är föreskriven för stadsfiskalstjänsten. *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* förordar, att utlämningsfrågor — i den mån

de skall avgöras av åklagare — prövas av statsåklagare. Samma uppfattning tillkännages av 1951 års rättegångskommitté samt föreningen Sveriges stadsdomare med avseende å avgörande enligt 14 § första stycket. Om åklagare i vissa fall skall tilläggas befogenhet att meddela beslut om utlämning synes det Sveriges advokatsamfund lämpligt att för vinnande av enhetlighet i bedömningen beslutanderätten förbehålles riksåklagaren.

Departementschefen. I första stycket av förevarande paragraf har upplagits det i den allmänna motiveringen berörda stadgandet om ett enklare förfarande i de utlämningsfall, där vederbörande samtyckt till utlämningen. Det enklare förfarandet torde dock ej böra komma till användning, då fråga är om politiskt brott eller i fall som avses i 6 eller 8 §. Såsom jag tidigare framhållit bör samtycket avgivas inför domstol. Beträffande formen för avgivande av samtycke torde bestämmelser i ämnet få meddelas i tillämpningsföreskrifterna till lagen. Dessa torde böra innehålla att samtycke skall avgivas av vederbörande personligen vid förhandling inför domstolen. Vid förhandlingen bör åklagaren närvara liksom även försvararen, om sådan finnes. Om domstolens sammansättning vid lämnande av samtycke bör gälla att domstolen därvid är behörig med allenast en lagfaren ledamot. För att främja en snabb behandling torde ärendet böra anhängiggöras vid domstolen genom skriftlig eller muntlig ansökan. Domstolens kallelse till förhandlingen torde i samma intresse kunna få ske muntligen.

Återtages ett inför domstol lämnat samtycke bör åklagaren rimligen vara förhindrad att besluta om utlämning.

Såsom stadgandet är utformat är åklagaren betagen möjligheten att avslå en utlämningsframställning, detta även i fall att han omedelbart kan konstatera att framställningen icke lagligen kan bifallas. I så fall bör han icke ägna saken någon mera vidlyftig utredning utan snarast översända ärendet till justitiedepartementet, varefter Konungen meddelar beslut däri.

Då det i paragrafen stadgats att åklagaren äger meddela beslut om utlämning, om han finner att »utlämning eljest icke bör vägras», innebär detta att åklagaren tillerkänts en viss diskretionär prövningsrätt vid bedömande av förutsättningen för utlämning. Åklagaren har således möjlighet att, oaktat samtycke lämnats, underlåta meddela beslut om utlämning, om han av särskild anledning finner att utlämning ej bör ske. I sådant fall skall avgörandet överlämnas åt Kungl. Maj:t.

För egen del hyser jag ej några betänkligheter mot att låta även distriktsåklagare handha uppgiften att i fall, då samtycke lämnats besluta om utlämning. En sådan decentralisering är naturligtvis starkt ägnad att befordra en snabb handläggning.

I andra stycket har införts stadgande om att Konungen skall meddela utlämningsbeslut i de fall då åklagaren ej enligt vad i första stycket sägs beslutat därom.

I 21 § utlämningslagen har stadgats att vid beviljande av utlämning Konungen må förordna, att föremål som tagits i beslag skall överlämnas till den främmande staten och att därvid må stadgas de förbehåll som av

hänsyn till enskild rätt eller ur allmän synpunkt finns påkallade. En motsvarande bestämmelse har upptagits i tredje stycket av förevarande paragraf.

16 §.

Förevarande paragraf motsvaras i den allmänna utlämningslagen av 20 § andra och tredje styckena samt i promemorian förslag av 15 §.

I *promemorian förslag* har ej upptagits några närmare regler angående det praktiska förfarandet vid verkställigheten av utlämning. Det anföres i promemorian att principen torde böra vara, att överlämnande skall ske vid gränsen, dock med de modifikationer som betingas av praktiska skäl (om exempelvis vederbörande skall transporteras med tåg från Stockholm till Oslo, kan det måhända vara lämpligast att överlämnandet sker i Oslo). Frågan torde tämligen lätt lösas efter överenskommelse mellan de berörda myndigheterna, generellt eller i varje särskilt fall.

Kostnaderna för utlämning bör enligt promemorian bäras av varje särskilt land för sig i den mån de avser åtgärder inom dess område. Även denna princip bör dock kunna modifieras av praktiska skäl. Överlämnandet till det andra landets myndigheter bör enligt förslaget ske snarast möjligt. I lagtexten har använts uttrycket »så snart ske kan». Härmed har man reserverat sig för uppskov i sådana fall, då hinder mot verkställighet uppkommit, t. ex. på grund av att den person som skall utlämnas blivit svårt sjuk. — Den som meddelar utlämningsbeslutet bör enligt promemorian ha möjlighet att förordna, att vederbörande i avbidan på verkställighet skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt. I detta fall kan det icke anses erforderligt att inkoppla domstol. Det är här ej fråga om anhållande eller häktning i vanlig mening, utan åtgärden ingår endast som ett led i verkställigheten av utlämningsbeslutet.

Yttrandena. Länsstyrelsen i Malmöhus län anser stadgandet böra kompletteras med en föreskrift om längsta tid för hållande i förvar. I varje fall ifrågasätter länsstyrelsen om icke efter förebild i utlämningslagen frågan om fortsatt förvaring bör ånyo prövas efter exempelvis en månad. Också *polisintendenten i Hälsingborg* anser en bestämmelse böra införas om maximering av tiden för sådant frihetsberövande som i paragrafen avses.

Statsåklagaren i Göteborg ifrågasätter om icke den som enligt förevarande paragraf tagits i förvar eller ställts under uppsikt borde tillförsäkras rätt att påkalla domstols prövning av beslut därom.

Departementschefen. Det är enligt min mening ej erforderligt att i lagen upptages några närmare regler angående det praktiska förfarandet vid verkställigheten av utlämning. Det torde vara tillfyllest att i lagen allenast anges att beslut om utlämning skall verkställas så snart ske kan. Mot vad i promemorian uttalats om tillvägagångssättet vid utlämning och kostnaderna därför har jag ej funnit anledning till erinran. Det torde emellertid böra påpekas, att verkställigheten icke nödvändigtvis behöver ske genom ett direkt överlämnande av den person utlämningsbeslutet avser; det torde så-

lunda i vissa fall vara möjligt att t. ex. låta vederbörande få resa på egen hand till det andra landet.

I överensstämmelse med vad i den allmänna utlämningslagen stadgas har i paragrafen vidare upptagits att vid beviljande av utlämning förordnande må meddelas att den som skall utlämnas skall i avbidan på verkställigheten tagas i förvar eller ställas under uppsikt. Att föreskriva en viss längsta tid för hållande i förvar, såsom i ett par remissyttranden ifrågasatts, anser jag ej erforderligt, särskilt som i paragrafen uttryckligen stadgats att beslut om utlämning skall verkställas så snart ske kan. Ej heller torde det vara nödvändigt med en domstolsprövning av beslut att någon skall hållas i förvar eller ställas under uppsikt. Som i promemorian framhållits är det här ej fråga om anhållande eller häktning i vanlig mening utan åtgärden ingår endast som ett led i verkställigheten av utlämningsbeslutet.

Övriga bestämmelser

17 §.

Denna paragraf motsvarar 16 § i promemorians förslag och 23 § i den allmänna utlämningslagen. I nära överensstämmelse med stadgandet i utlämningslagen har i första stycket av förevarande paragraf upptagits att den som i annan nordisk stat är efterlyst för brott, vilket enligt lagen kan föranleda utlämning, må i avvaktan på begäran därom omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må enligt paragrafen också äga rum. Såsom förutsättning för användande av angivna tvångsmedel har emellertid uppställts att frihetsstraff enligt svensk lag kan följa å gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet (jfr 12 §).

Enligt bestämmelserna i den allmänna utlämningslagen skall beslut om användning av tvångsmedel utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka Konungens förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras. Mot rättens beslut må talan ej föras. Den som anhållits eller underkastats reseförbud äger dock för prövning, om åtgärden skall bestå, påfordra ny förhandling inom tre veckor från det beslut senast meddelats (23 § andra och tredje styckena).

Motsvarande bestämmelser i förevarande paragraf innefattar en något mindre vidlyftig reglering. Det har ansetts tillfyllest att i paragrafen föreskrives att beslut om användning av tvångsmedel — mot vilket beslut talan ej må föras — skall på begäran av den som beslutet avser prövas av rätten, som i ärendet skyndsamt skall hålla förhandling enligt vad om brottmål är

stadgat. Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall enligt vad vidare stadgats ofördröjligen underrättas, då beslut fattats om användning av tvångsmedel. Om ej framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas. Bestämmelserna har upptagits i andra och tredje styckena av förevarande paragraf.

Vad beträffar rättens prövning av beslut om anhållande må betonas att rätten därvid icke avses skola pröva huruvida skäl till häktning föreligger utan dess prövning gäller frågan huruvida anhållandet må bestå. Det torde ofta icke vara möjligt att förebringa den utredning som erfordras för att visa att häktningsskäl enligt rättegångsbalken föreligger utan den misslänkade skall kunna kvarhållas på de svagare grunder som gäller för anhållande (jfr prop. 1957: 156 s. 96 f).

18 §.

Paragrafen motsvarar 17 § i promemorians förslag.

I 24 § utlämningslagen stadgas att utan hinder av villkor som uppställts för utlämning Konungen äger på framställning av den främmande staten medgiva, att den som utlämnats må ställas till ansvar för annan före utlämningen förövad gärning än den, för vilken utlämning skett, eller utlämnas till annan stat. I fråga om sådan framställning skall — enligt vad vidare stadgas — i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat angående framställning om utlämning (första stycket). Medgivande må lämnas allenast om, såvitt handlingarna visa, utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum (andra stycket). Framgår av inkomna handlingar att framställningen icke kan lagligen bifallas, eller finner Konungen eljest anledning att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen. Finner högsta domstolen att hinder möter, må framställning icke bifallas (tredje stycket).

I stort sett enahanda bestämmelser har upptagits i förevarande paragraf. En skillnad råder dock såtillvida att högsta domstolens prövning gjorts beroende av — såsom enligt 11 § — att den begärts av den som avses med framställningen. I tillämpningsföreskrifterna torde böra upptagas stadgande om att vederbörande skall erhålla underrättelse om att han har möjlighet att draga frågan inför högsta domstolen.

I paragrafen har slutligen stadgats att beträffande tillstånd till utlämning till annan stat än dem som omfattas av lagen bestämmelserna i 24 § utlämningslagen äger tillämpning.

19 §.

Enligt 25 § i den allmänna lagen om utlämning äger chefen för justitiedepartementet medgiva, att den som av främmande stat utlämnas till annan stat må föras genom riket, såframt denne icke är svensk medborgare och ej heller eljest synnerliga skäl äro däremot. Framställning härom skall enligt vad vidare stadgas göras på diplomatisk väg.

I förevarande paragraf, som motsvarar 18 § i promemorians förslag, har upptagits en bestämmelse i samma ämne. Det har dock ansetts onödigt att kräva särskilt tillstånd för genomtransport, då fråga är om utlämning mellan de nordiska länderna. Ej heller har uppställts något hinder för transitering av svensk medborgare.

20 §.

I första stycket har upptagits, att det ankommer på Konungen att förordna om lagens tillämpning i förhållande till stat som omförmäles i 1 §. Då det är tänkbart, att lagens bestämmelser icke kan sättas i tillämpning beträffande alla de övriga nordiska staterna på en gång, kan Kungl. Maj:t, såsom stadgandet är utformat, förordna om lagens tillämpning allenast i förhållande till någon eller några av dessa stater. Stadgandet innebär också, att Kungl. Maj:t kan sätta lagen ur tillämpning på grund av ändrade förhållanden. Jag vill härutinnan hänvisa till vad jag i den allmänna motiveeringen uttalat om förutsättningarna för lagstiftningens tillämpning.

I vissa avseenden behöver lagen kompletteras med tillämpningsföreskrifter. Andra stycket innehåller bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda dylika.

Ikraftträdande

Lagen bör träda i kraft den 1 juli 1959. Några särskilda övergångsbestämmelser torde ej vara erforderliga.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge; samt
- 2) lag angående tillägg till lagen den 6 december 1957 (nr 668) om utlämning för brott.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar (*bilaga A*),¹ måtte för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen sitt bifall.

Ur protokollet:

Ulla Larsson

¹ Det under 2) anmärkta förslaget, som är likalydande med det vid propositionen fogade förslaget i samma ämne, har här uteslutits.

Förslag
till
Lag
om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Härigenom förordnas som följer.

Villkor för utlämning

1 §.

Den som i Danmark, Finland, Island eller Norge är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket må efter framställning utlämnas enligt vad i denna lag sägs.

Utlämning må ej ske, om i den främmande staten allenast böter kan ådömas för gärningen, såvida ej utlämning tillika äger rum för brott, på vilket strängare straff än böter kan följa.

2 §.

Svensk medborgare må utlämnas, allenast om han vid tiden för brottet sedan minst två år haft hemvist i den stat till vilken utlämning begäres eller den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, varå enligt svensk lag kan följa straffarbete i mera än fyra år; om gärningen i sin helhet begåtts inom riket, må utlämning dock ej ske, med mindre gärningen innefattar medverkan till ett utom riket begånget brott eller utlämning sker jämväl för gärning, som förövats utom riket.

3 §.

Har den som begäres utlämnad i den främmande staten dömts för gärningen, må han utlämnas allenast om påföljden utgör frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt. Oaktat påföljden icke är sådan som nyss sagts må han ock utlämnas om framställningen om utlämning tillika avser annat brott, för vilket utlämning enligt denna lag må ske.

4 §.

Utlämning för politiskt brott må ske, allenast om gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag beskriven såsom brott och den som begäres utlämnad ej är svensk medborgare.

5 §.

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående det uppgivna brottet eller beslut om eftergift av åtal för brottet.

6 §.

Den som här i riket är åtalad för annat brott, varå kan följa frihetsstraff i två år eller därutöver, eller som enligt dom mot honom skall undergå frihetsstraff eller eljest omhändertagas på anstalt, må ej utlämnas så länge hindret består. Samma lag vare, om förundersökning inletts för brott som nyss nämnts.

Utän hinder av vad i första stycket sägs må utlämning äga rum för rättegång om den gärning som avses med den främmande statens begäran, på villkor att den utlämnade senare överlämnas till svensk myndighet.

7 §.

Vid utlämning skall såsom villkor gälla, att den som utlämnas icke må i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

Därjämte skall gälla, att den som utlämnas allenast må i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

I samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som prövas erforderliga.

8 §.

Om två eller flera av de i 1 § omnämnda staterna eller en eller flera av dessa stater jämte annan stat begära utlämning av samma person, skall, med hänsyn till beskaffenheten av brottet eller brotten, tiden och platsen därför, framställningarnas tidsföljd, hans nationalitet och hemvist samt övriga omständigheter, prövas till vilken stat utlämning bör ske.

När framställningarna avse olika brott, må föreskrivas, att den som utlämnas till en stat skall från den staten vidare utlämnas till annan stat på villkor som bestämts enligt 7 §.

Förfarandet

9 §.

Framställning om utlämning skall av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen göras antingen hos riksåklagarämbetet eller,

om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare.

Om icke den, som begäres utlämnad, enligt vad i 15 § sägs samtycker till utlämning eller erkänner den gärning för vilken utlämning begäres eller, om framställningen avser flera gärningar, någon av dessa, skall framställningen grundas på en av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit, meddelad fällande dom eller ock annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Begäres någon utlämnad för att lagföras för flera brott är det tillfyllest att till grund för framställningen föreligger sådant beslut beträffande allenast något av brotten.

Vid framställningen skall, om det i förekommande fall ej framgår av domen eller beslutet, fogas uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företes.

10 §.

Åklagaren skall skyndsamt verkställa erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

11 §.

Högsta domstolen prövar på begäran av den som avses med framställningen, huruvida utlämning kan lagligen beviljas enligt denna lag. Om det finnes erforderligt, skall förhandling hållas. Förhandling må ej vägras, med mindre tidigare förhör under utredningen måste anses tillfyllest eller saken finnes uppenbar.

Om högsta domstolen funnit hinder mot utlämning möta enligt denna lag, må framställningen icke bifallas.

12 §.

Till främjande av utredningen och för att säkerställa utlämning må åklagaren, om den gärning för vilken utlämning begäres eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag beskriven såsom brott, använda och hos rätten påkalla användandet av tvångsmedel enligt vad i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Tvångsmedel må användas utan att särskild utredning, utöver vad framställningen enligt 9 § skall innehålla, förebragts till stöd för att den som avses med framställningen begått det uppgivna brottet.

Beslut av rätten om användande av tvångsmedel gäller tills vidare intill dess ärendet avgjorts. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

13 §.

Förhandling skall, förutom i fall varom eljest är stadgat, hållas inom stängda dörrar, om det begäres av den om vars utlämnande är fråga eller det eljest finnes påkallat av hänsyn till främmande stat.

14 §.

Ersättning åt offentlig försvarare, vittne eller annan som hörts i ärendet skall stanna å statsverket, om ej särskilda skäl äro, att den skall återgäldas av den som begäres utlämnad.

15 §.

Har den som avses med framställningen inför rätten samtyckt till utlämning och är ej fall som avses i 4, 6 eller 8 § för handen, äger åklagaren, om han finner att hinder mot utlämning ej föreligger enligt denna lag eller att utlämning eljest icke bör vägras, meddela beslut om utlämning.

Om åklagaren ej meddelar beslut om utlämning enligt vad i första stycket sägs, skola handlingarna i ärendet, sedan utredningen avslutats, skyndsamt översändas till justitiedepartementet, varefter Konungen skall giva sitt beslut över framställningen.

Vid beviljande av utlämning må förordnas, att föremål som tagits i beslag skall överlämnas till den främmande staten; och må därvid stadgas de förbehåll som av hänsyn till enskild rätt eller ur allmän synpunkt finnas påkallade.

16 §.

Beslut om utlämning skall verkställas så snart ske kan. Vid beviljande av utlämning må förordnas att den, som enligt beslutet skall utlämnas, i avbiddan på verkställigheten skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

Övriga bestämmelser

17 §.

Den som är efterlyst för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt på gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag kan följa frihetsstraff, i avvaktan på begäran om utlämning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf skall på begäran av den som beslutet avser prövas av rätten, som i ärendet skyndsamt skall hålla förhandling enligt vad om brottmål är stadgat. Mot rättens beslut må talan ej föras.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas, då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas.

18 §.

Utan hinder av villkor som uppställts för utlämning äger Konungen på framställning medgiva, att den som utlämnats må ställas till ansvar för annan före utlämningen förövad gärning än den, för vilken utlämning skett, eller utlämnas till annan av de i 1 § omförmälda staterna. I fråga om sådan framställning skall i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat angående framställning om utlämning. Medgivande må lämnas allenast om, såvitt handlingarna visa, utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke kan lagligen bifallas, eller finner Konungen eljest anledning att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, dock endast om det begäres av den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, må framställningen icke bifallas.

Beträffande tillstånd till utlämning till annan än de i 1 § omförmälda staterna skola bestämmelserna i 24 § lagen om utlämning för brott äga tillämpning.

19 §.

Den som utlämnas från någon av de i 1 § omnämnda staterna till annan i samma paragraf omförmäld stat må utan särskilt tillstånd föras genom riket.

20 §.

Det ankommer på Konungen att förordna om tillämpning av denna lag i förhållande till stat, som omförmäles i 1 §.

Konungen meddelar i övrigt de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1959.

Bilaga B

**Vid promemorian den 15 december 1955 fogat förslag till
Lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge**
Härigenom förordnas som följer.

Villkor för utlämning

1 §.

Är någon i Danmark, Finland, Island eller Norge misstänkt, tilltalad eller dömd för brott, och uppehåller han sig här i riket, må han efter framställning utlämnas enligt vad i denna lag sägs.

2 §.

Svensk medborgare må utlämnas allenast om han inför rätten förklarar sig samtycka därtill; dock må han utan samtycke utlämnas, såframt han vid tiden för framställningen sedan minst två år haft hemvist utom riket.

3 §.

Utlämning må ske allenast för brott som helt eller delvis förövats utom Sverige eller för sådan inom riket begången gärning, som innefattar medverkan till dylikt brott.

Utän hinder av vad i första stycket sägs må utlämning ske för gärning, som begåtts inom riket, såframt framställningen om utlämning jämväl avser utom riket förövat brott och åtal för brotten prövas lämpligen böra handläggas i en rättegång.

4 §.

Har gärningsmannen i den stat, från vilken framställningen inkommit, dömts för brottet, må utlämning ej ske, med mindre påföljden utgör frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt.

5 §.

Vad i 5 och 6 §§ lagen om utlämning för brott är stadgat om hinder mot utlämning för politiskt brott och mot utlämning som medför risk för politisk förföljelse skall äga tillämpning jämväl i fråga om utlämning till de i 1 § denna lag avsedda staterna; dock må utlämning medgivas för politiskt brott, om det med hänsyn till den särskilda samhörigheten mellan de nordiska länderna finnes påkallat, att gärningsmannen för brottet lagföres i det land som önskar utlämningen.

6 §.

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående det uppgivna brottet eller beslut om eftergift av åtal för brottet.

7 §.

Om den, som begäres utlämnad, här i riket dömts att undergå frihetsstraff för annat brott än det som avses med framställningen, må han ej utlämnas,

förrän han frigivits eller utskrivits från fångvårdsanstalten. Utlämning må ej heller ske, om han här i riket står under åtal för annat brott, å vilket kan följa straffarbete, eller om han eljest för annat brott hålles häktad eller är underkastad reseförbud.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må utlämning äga rum för lagföring, på villkor att den utlämnade efter lagföringen utan dröjsmål överlämnas till svensk myndighet.

8 §.

Vid utlämning skola uppställas följande villkor:

1. den utlämnade må icke utan eget samtycke ställas till ansvar för annat före utlämningen begånget brott än det för vilket han utlämnats, med mindre medgivande därtill lämnats i den ordning som i 17 § sägs;

2. den utlämnade må allenast efter medgivande enligt 8 eller 17 § för brott, som han före utlämningen begått, utlämnas till tredje stat.

I samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som prövas erforderliga.

9 §.

Där flera av de i 1 § omnämnda staterna framställa begäran om någons utlämnande eller sådan framställning inkommer från en eller flera av dessa stater jämte annan stat, skola framställningarna prövas enligt de grunder som angivas i 11 § lagen om utlämning för brott; och må därvid, enligt vad i nämnda paragraf är stadgat, såsom villkor för utlämning föreskrivas, att den utlämnade skall efter att hava lagförts och avtjänat straff i den ena staten utlämnas till den andra.

Förfarandet

10 §.

Framställning om utlämning skall göras av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen. Framställningen skall ingivas till riks- åklagarämbetet; om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, må den dock riktas direkt till stats- eller distriktsåklagare.

Framställningen skall grundas antingen på en av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit, meddelad fällande dom eller ock på annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Avskrift av domen eller beslutet skall fogas vid framställningen; och skall, i den mån domen eller beslutet ej innehåller uppgifter därom, upplysning lämnas angående gärningsmannens medborgarskap, hans uppehållsort i riket, om denna är känd, brottets beskaffenhet samt tiden och orten för brottet. Signalement skall om möjligt företes. Framställningen skall vidare vara åtföljd av uppgift om de straffbestämmelser, som anses tillämpliga å brottet.

I fall då den om vars utlämning är fråga samtycker till utlämning enligt vad i 14 § sägs, må beslut om utlämning meddelas på grundval av framställning, som innehåller uppgifter till ledning för bestämmande av hans identitet samt upplysning om brottets beskaffenhet jämte tiden och orten för brottet.

11 §.

Åklagaren skall verkställa skyndsamt utredning i ärendet. Därvid skall, med iakttagande av vad nedan sägs, i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om förundersökning och eljest om rättegång i brottmål är stadgat.

12 §.

Till främjande av utredningen och för att säkerställa utlämning må åklagaren använda och hos rätten påkalla användandet av tvångsmedel enligt vad i allmänhet gäller för brottmål. Tvångsmedel må användas utan att särskild utredning, utöver vad framställningen med därvid fogade handlingar enligt 10 § skall innehålla, förebragts till stöd för att den som avses med framställningen begått det uppgivna brottet.

Rättens beslut om användande av tvångsmedel skall, där ej rätten annorledes förordnar, gälla i avbidan på beslutet över framställningen och verkställigheten därav. Beslut om häktning skall dock gälla högst tre veckor, såframt ej rätten med hänsyn till utredningens omfattning eller eljest av särskild anledning förordnar om förlängning av denna tid. Sådant förordnande må meddelas endast efter ny förhandling och för högst två veckor i sänder.

13 §.

Ersättning åt offentlig försvarare samt åt vittne eller annan som hörts vid rätten skall slutligen gäldas av statsverket, om ej rätten av särskilda skäl förordnar, att ersättningen skall erläggas av den som begäres utlämnad.

14 §.

Har den som avses med framställningen inför rätten samtyckt till utlämning och är ej fall som avses i 7 eller 9 § för handen, äger åklagaren, om han ej finner att hinder mot utlämning föreligger enligt denna lag eller att utlämning eljest bör vägras, meddela beslut om utlämning.

Om åklagaren ej meddelar beslut om utlämning enligt vad i första stycket sägs, skall han, sedan utredningen avslutats, skyndsamt översända handlingarna i ärendet till justitiedepartementet, varefter Konungen skall giva sitt beslut över framställningen.

Vid beviljande av utlämning må förordnas, att föremål som under ärendets handläggning tagits i beslag skall överlämnas till den myndighet som begärt utlämningen; och må därvid göras det förbehåll till tryggande av tredje mans rätt, som kan anses påkallat.

15 §.

Har beslut om utlämning meddelats, skall den som avses med beslutet så snart ske kan överlämnas till myndighet i det land, till vilket utlämning skall äga rum. Är han icke anhållen eller häktad, äger den som meddelar utlämningsbeslutet förordna, att han i avbidan på verkställigheten skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

16 §.

Den som är efterlyst för brott, som enligt denna lag kan föranleda utlämning, må anhållas utan att framställning om utlämning för brottet föreligger.

Den anhållne äger hos rätten påkalla prövning av anhållandet. Rätten skall i sådant ärende hålla förhandling. Mot rättens beslut må talan ej föras.

Polis- eller åklagarmyndighet i den stat där efterlysningen utfärdats skall ofördröjligen underrättas, då någon anhållits enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall den anhållne försättas på fri fot.

17 §.

Konungen äger på framställning meddela tillstånd, att den som enligt denna lag utlämnats må för annat före utlämningen förövat brott än det för vilket utlämning skett ställas till ansvar eller utlämnas till annan av de i

1 § omförmälda staterna. Framställningen skall innehålla upplysning om brottets beskaffenhet samt tiden och orten för brottet.

Tillstånd må lämnas allenast såvitt Konungen finner, att hinder mot utlämning för brottet icke skulle hava mött.

Beträffande tillstånd till utlämning till annan än de i 1 § omförmälda staterna skola bestämmelserna i 22 § lagen om utlämning för brott äga tillämpning.

18 §.

Den som utlämnas från någon av de i 1 § omnämnda staterna till annan i samma paragraf omförmäld stat må utan särskilt tillstånd föras genom svenskt territorium.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 6 februari 1959.

Närvarande:

justitieråden BECKMAN,
E. SÖDERLUND,
TAMMELIN,
regeringsrådet NEVRELL.

Enligt lagrådet den 2 februari 1959 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 16 januari 1959, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlå-tande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge; samt

2) lag angående tillägg till lagen den 6 december 1957 (nr 668) om ut-lämning för brott.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet före-dragits av lagbyråchefen B. Hjern.

Lagrådet yttrade:

**Förslaget till lag om utlämning för brott till Danmark, Finland,
Island och Norge.**

1 §.

I den föreslagna lagen uppställas endast i ringa utsträckning särskilda villkor för utlämning till annat nordiskt land. I motsats till den allmänna utlämningslagen medger förslaget utlämning t. o. m. när gärningen över-huvud ej är straffbar enligt svensk lag. I motiveringen hänvisas i detta liksom i många andra sammanhang till att utlämning kan vägras under åbero-pande av den fria prövningsrätt, varpå hela lagstiftningen bygger. Med hän-syn till den nära rättsgemenskapen de nordiska länderna emellan har lag-rådet intet att invända mot borttagande av vissa av de hinder för utlämning, som äro angivna i den allmänna utlämningslagen. Skulle det undantagsvis in-träffa att utlämning begäres för en gärning som ej är straffbar enligt svensk lag torde, när 11 § tillämpas, förhållandet kunna påpekas av högsta dom-stolen. Lagrådet återkommer härtill vid nämnda paragraf.

För att i formellt hänseende uppnå överensstämmelse med 4 § allmänna utlämningslagen kan enligt lagrådets mening 1 § andra stycket i förslaget lämpligen flyttas till 3 § såsom ett första stycke.

2 §.

Förslaget att svensk medborgare må utlämnas till annat nordiskt land synes rimligt med hänsyn till att Norden genom gemensam lagstiftning, införande av passfrihet m. m. i viss mån kommit att framstå såsom en enhet. Utlämning av svenska medborgare är visserligen nu generellt förbjuden men synes — i detta särskilda fall och under förutsättning att den diskretionära prövningsrätten leder till en restriktiv tillämpning då det gäller svenska medborgare — ej möta några avgörande betänkligheter.

I bestämmelsen att svensk medborgare må utlämnas, om han under viss tid haft hemvist i den stat till vilken utlämning begäres, åsyftas enligt motiveringen med ordet hemvist den faktiska vistelseorten. För att göra detta tydligare kunna orden »haft hemvist» lämpligen ändras till »stadigvarande vistats».

3 §.

Iakttages lagrådets hemställan om överförande hit av 1 § andra stycket, böra de i förslagets 3 § upptagna båda punkterna bilda ett andra stycke.

4 §.

Lagrådet hemställer, att det ovanliga uttrycket »beskriven såsom brott» utbytes mot det eljest gängse »belagd med straff».

5 §.

Förslaget avviker såtillvida från 10 § allmänna utlämningslagen, att såsom hinder mot utlämning icke upptagits att den som avses med utlämningsframställningen är här i riket åtalad för det uppgivna brottet eller att straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag. Det måste ifrågasättas, om tillräckliga skäl föreligga för att i dessa hänseenden giva de båda lagrummen olika lydelse. För att utlämning skall kunna ske, oaktat åtal för brottet väckts här i riket, förutsättes tydligen att åtalet härstädes nedlägges. Att så sker skulle emellertid i vissa fall vara uppenbart olämpligt, t. ex. om huvudförhandling redan påbörjats eller kostnad och avsevärt arbete nedlagts på målets beredande till huvudförhandling. Att åklagare för nu ifrågavarande ändamål skulle äga att på eget initiativ nedlägga åtal måste också te sig stötande för sådant fall, då Konungen enligt 1 kap. strafflagen förordnat att åtal skall ske här i riket. Därest åtal utföres av målsägande, är vidare att räkna med att denne ej skall vara villig att nedlägga åtalet. Den diskretionära prövningsrätten lämnar visserligen möjlighet att beakta hinder som ur nu antydda och liknande synpunkter kunna möta mot utlämning. Men tillräcklig säkerhet för att så sker synes icke föreligga. Enligt lagrådets åsikt vore att föredraga, om även enligt nu förevarande lag åtal här i riket finge gälla som hinder för utlämning. Rörande frågan huruvida åklagare likväl äger nedlägga åtalet för att därigenom möjliggöra utlämning hänvisas till bl. a. 20 kap. 6 och 9 §§ rättegångsbalken (jfr ock 1 kap. 3 § strafflagen) samt till uttalanden av lagrådet och föredragande departe-

mentschefen i prop. 1957: 156 s. 119 och 130. Vad härefter angår frågan, huruvida utlämning bör kunna ske, oaktat straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag, föreligger knappast anledning antaga, att intresset för utlämning i sådana fall skulle vara så stort att det motiverade en annan lösning än enligt allmänna utlämningslagen. På nu anförda skäl hemställer därför lagrådet, att förevarande paragraf ändras till överensstämmelse med motsvarande stadgande i nyssnämnda lag.

9 och 10 §§.

Med hänsyn till den betydelse som tillagts samtycke till utlämningen och då samtycke kan komma att lämnas i ett tidigt skede av förfarandet med verkan att detta i övrigt väsentligt förenklas, synes ett stadgande i ämnet böra intagas i början av det avsnitt som behandlar förfarandet. Om ett sådant stadgande upptoges såsom ett nytt andra stycke i 10 §, borde hänvisningen i 9 § avse 10 § i stället för 15 § och det nya stycket i 10 § givas det innehåll, att samtycke som avses i 9 § andra stycket avgives i åklagarens närvaro inför allmän underrätt samt att rätten är domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare. Det må framhållas, att här föreslagna ändringar icke torde behöva inverka på avfattningen av 15 § i förslaget.

11 §.

Enligt denna paragraf skall högsta domstolen, om det begäres av den som avses med utlämningsframställningen, pröva huruvida utlämning lagligen kan beviljas enligt denna lag. Det avses däremot enligt motiveringen icke skola ankomma på domstolen att pröva huruvida utlämning bör vägras med utnyttjande av den fria prövningsrätt som lagstiftningen bygger på. Såsom vid 1 § antytts utgår emellertid lagrådet från att högsta domstolen är oförhindrad att i sin motivering påpeka ett sådant skäl mot utlämning som att den gärning för vilken utlämning begäres icke motsvarar något brott enligt svensk lag.

12 §.

Lagrådet hemställer, att det i första stycket använda uttrycket »beskriven såsom brott» liksom i 4 § ändras till »belagd med straff».

Beslut av rätten om användande av tvångsmedel skall enligt andra stycket gälla tills vidare intill dess ärendet avgjorts. Enligt 16 § allmänna utlämningslagen skola dylika beslut gälla intill dess högsta domstolen prövat ärendet och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, Konungen avgjort ärendet. Olikheten i lydelse beror på att prövning av högsta domstolen enligt förslaget endast skall äga rum i vissa fall, angivna i 11 §. Äger sådan prövning rum och finner högsta domstolen utlämning icke lagligen kunna beviljas, bör emellertid beslutet om tvångsmedel upphöra att

gälla utan att Konungens beslut i utlämningsärendet avvaktas. Lagrådet hemställer, att detta klargöres genom att till andra styckets första punkt fogas orden »eller högsta domstolen i fall som avses i 11 § funnit hinder mot utlämning möta».

**Förslaget till lag angående tillägg till lagen den 6 december 1957
(nr 668) om utlämning för brott.**

Förslaget föranleder ingen erinran från lagrådets sida.

Ur protokollet:
Clas Amilon

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, lagrådets den 6 februari 1959 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 16 januari 1959 remitterade förslagen till

1) *lag om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge;* samt

2) *lag angående tillägg till lagen den 6 december 1957 (nr 668) om utlämning för brott.*

Efter redogörelse för vad lagrådet yttrat anför föredraganden.

Lagrådet har hemställt, att 5 § i det remitterade förslaget skall ändras till överensstämmelse med 10 § i den allmänna utlämningslagen, vari uppställts hinder mot utlämning i de fall då den person, som avses med utlämningsframställningen, här i riket åtalats för det uppgivna brottet eller straff för brottet enligt svensk lag skulle vara förfallet. Vad lagrådet anfört till stöd för ändringsförslaget synes beaktansvärt. De danska, finska och norska lagförslagen uppställer emellertid ej heller något hinder mot utlämning i de angivna fallen och den svenska lagen bör ej utan starka skäl i dessa hänseenden intaga en avvikande ståndpunkt. Såsom även lagrådet påpekat föreligger alltid möjlighet att under hänvisning till den fria prövningsrätt, varpå lagstiftningen bygger, vägra utlämning om det skulle framstå såsom stötande eller eljest olämpligt att villfara en begäran om utlämning av någon som här i landet redan är ställd under åtal för det uppgivna brottet. Att uttryckligt förbud mot utlämning ej uppställs i fall då straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag ligger i viss mån i linje med ståndpunkten att utlämning till annat nordiskt land över huvud taget ej förutsätter att gärningen är straffbar enligt svensk lag. Även härvidlag finnes självfallet utrymme för den fria prövningsrätten. Jag anser mig därför böra vidhålla det remitterade förslaget på förevarande punkt.

Vad lagrådet i övrigt föreslagit synes böra iakttagas. Utöver de ändringar, som föranledes härav, torde böra vidtagas vissa jämkningar av redaktionell natur.

Föredraganden hemställer, att lagförslagen, det under 1) anmärkta efter jämkning i enlighet med vad i det föregående anförts, måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Hirén